Z NIV POESIE NÁRODNÍ A UMĚLÉ

PG
5038
F8A17
1895
díl 22

ORNÉ VYDÁNÍ
BÁSNICKÝCH SPISŮ
JAROSLAVA VRCHLICKÉHO

Purchased for the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

from the

KATHLEEN MADILL BEQUEST

Z NIV POESIE

NÁRODNÍ A UMĚLÉ.

BÁSNICKÉ PARAFRASE

JAROSLAVA VRCHLICKÉHO.

(1878—1898.)

V PRAZE.
TISKEM A NÁKLADEM J. OTTY.
1898.

VEŠKERÁ PRÁVA VYHRAZENA.

PG
5038
F1A17
1895
dil 22

LIBRARY
SEP 22 1966
UNIVERSITY OF TORONTO

1126961

ÚVODEM.

Na dlouhé pouti za literaturami různých národů zajalo leccos z poesie cizí duši mou v té míře, že jsem se silného dojmu zbaviti nemohl, pokud jsem jej opět svým způsobem nevyslovil. Tak během dob povstaly tyto parafráse, které nejsou překlady v pravém slova smyslu, nýbrž volnými ohlasy a ozvuky z oboru poesie národní i umělé. Leckde užil jsem, zvlášť při poesii východní, pomoci cizí, nejsa znalcem jazyků oněch, abych mohl překládati jako jinde samostatně: jinde jsem, jako při ohlasech antické poesie, změnil formu úmyslně, zkoušeje, jak by se to či ono neslo rhythmy moderními.

Cítím dobře, že takový druh přebásnění jest cosi neurčitého, co stojí na půl cestě mezi překládáním a originelním tvořením, ale vím též, jaký jest duch lidský rozmarný, nespoutatelný Proteus — a tak snad budou i tyto transkripce a parafrase leckde aspoň doplňkem, jinde i vysvětlením mé činnosti ostatní.

V Praze, dne 1. května 1898.

Jar. Vrchlický.

I.

OHLASY POESIE NÁRODNÍ.

Hraběnka.

Kam pospícháte, hrabě můj,
tak rychle v době ranní?
— Již dlouhý čas jsem neviděl
hraběnku, svoji paní.

— Ta mrtva, věřte, mrtva jest,
já říci vám to mohu,
dnes měla pohřeb, při mši já
se za ní modlil k Bohu.

Já viděl, jak zdi paláce
jsou černě, ověšeny,
a její děti viděl jsem,
jsou v smutku oblečeny! —

Šel hrabě dále cestou svou,
na hřbitov přišel k rovu
a mečem jal se hrabat jej
a zalkal v tomto slovu:

Ó vstaňte, vstaňte, hraběnko,
neb hrabě váš je tady!
— Jak mohu vstáti, hrabě můj,
jsemť celá beze vlády.

Ach ožeňte se, hrabě můj,
pro lásku všecku ke mně,
a tuto novou ženu svou
jak mne milujte jemně,

Když budete ji v srdci mít,
tož jak bych já to byla,
a syny všecky, hrabě můj,
jež vám jsem porodila,

Ty v květu mládí zavřete
co nejdřív do kláštera,
ať za mne Otčenáš říkají
od rána do večera!

(Katalánská.)

Píseň o fíkovém lese.

(Portugalská.)

V les fíkový já šel jsem,
já šel v les fíkový,
šest děvčat jsem tu našel,
tu našel děvčat šest,
já přistoupil k nim blíže,
já blíž k nim přistoupil,
já všecky plakat viděl,
já viděl plakat je,
a ihned všechněch ptal se,
a ptal se všechněch hned:
kdo ukřivdil jim tolik
zlou radou, právem zlým?
V les fíkový já šel jsem,
já šel v les fíkový.

Tu jedna děla ke mně:
já nevím, rytíři,
o zemi slyšela jsem,
kde vládne tyran zlý;
jen kdybych měla zbraně,
já v skutku nevím to,

kdo na mne by se pustil
zlou radou, právem zlým.
Nuž tak buď s Bohem, hochu,
já nevím na svou čest,
zda se mnou kde jsi mluvil,
já oslovím tě zas.
V les fíkový já šel jsem,
já šel v les fíkový.

Já odpověděl na to:
Bůh ví, já při vás jsem,
za velkou koupím cenu
těch drahých očí pár
a do nejzazších zemí
chci za vámi dál jít,
nejdelších ulic řadou
chci kráčet dál a dál,
všem arabským jazykům
hned chci se naučit
a Maury, které potkám,
na místě zbiju hned.
V les fíkový já šel jsem,
já šel v les fíkový.

A Maura, jenž je hlídal,
já našel v chvíli té,
on v hněvu soptil, hrozil,
já zakřik' zlostně jej,
já ulomil si haluz,
haluz si ulomil,
a Maura jsem jí zabil,
já zabil Maura jí,

a dívky vše jsem ukradl,
já ukradl dívky vše.
Té, jež mi tolik štkala,
jsem srdce, ruku dal.
V les fíkový já šel jsem,
já šel v les fíkový.

---

*

Hrabě Ninho.

(Portugalská.)

Vede koně hrabě Ninho
ku brodu a ku nápoji,
co kůň koupá se a pije
písničku si zpívá hrabě:

»Koníčku, pij podle chuti,
zachovej tě vždycky Bůh,
kde je moře, sráz a písek,
hladový kde země pruh!

Běděla královská tu dcerka,
slyšela ten sladký hlas.
Andělská zda je to píseň,
či zpěv mořských Siren as?
Andělská to není píseň
ani mořských Siren hlas,
hrabě to je, hrabě Ninho,
za choť on si zvolil vás.

Za choť jestli on vás zvolil,
umřít musí v tentýž den.
Umříti-li hrabě musí,
v týž den i můj život sen

Zabijte mne v chrámu dveřích,
u oltáře ale jej!
Umřeli tak v lásce oba,
pochovali oba hned.

Sosna vzrostla z toho rovu
ze druhého jedle v ráz,
rostla sosna, rostla jedle,
haluze jich v krátký čas
sepjaly se, objaly se,
cestu králi zavřely,
když pospíchal na mši svatou
časně ráno v neděli.
Král zlý stromy kázal srazit,
oba srazit sekerou,
čisté mléko teklo z toho,
královská krev z druhého,
holubička vzlétla z toho
a z druhého holoubek,
na ramena sedli králi
jak si usedˇ ke stolu:
Kletá budiž taká láska,
taká věrnost kletá buď!
Neměl v žití jsem a smrti
odloučit je od sebe!

Věčný žid.

(Bretoňská.)

Dvě vrány to nesedly na skály;
to s babiznou dědek se potkali.
Záplata šaty a vřed každý oud.
Tito dva budou žít až v poslední soud.
On sluje »Isák putuj vždy dál!«
a ona »Bída sijící žal.«
I řekla baba: »Odkud ty jdeš?«
a řekl dědek: »Co v světě chceš?«

Věčný žid.

Já putuji v den a putuji v noc,
neb svého Boha jsem urazil moc.
Já putuji v noc a putuji v den,
trpím, co může snést člověk jen.
Mnil jsem být nejstarší, jejž nosí zem,
ty starší jsi, vidím teď, já nežli jsem.

Bída.

Ty děcko! Včerejšek matkou ti byl,
tisíce let již mně za podíl.
Adam když hřešil, mne zplodil hřích,
prs Evy pila jsem u krbu jich.

Věčný žid.

Pověz mi, matičko, kam tvůj krok jde?
Pověz mi, babičko, co děláš zde?

Bída.

Jsem bída, synáčku, kam řídím krok,
tam slyšíš nářky, zříš slzí tok.
Já zdroj jsem veškeré hořkosti
a matka veškeré špatnosti.
Ty znáš mne jistě, neb mne zná svět
za tolik a tolik tisíců let.
Já předlouho již jej mučila,
jej všecko jsem snášet učila.

Věčný žid.

Jsi-li ty bída, pak tebe znám,
vždyť tebe snáším po léta sám.
Proč ale nejdeš k boháčům spíš,
u chuďasů přece se nenajíš.
Ti sami sousta nemají.

Bída.

Co mají, to sním jim potají.
Však neboj se, přijde, přijde již čas,
kdy sednu k bohatým, hojný kde kvas.
A jakmile vejdu, zábavy dost,
mne se již nesprostí — strašný jsem host.

Věčný žid.

Ty stará mluvko, cár je tvůj šat,
nepustí do vnitř tě, vyženou z vrat.
Ti maji lokaje, sluhy a zbraň,
věř, pouze chuďas ti platit můž' daň.

Bída.

Dvě družky mám já, ty otevrou.
to Rozmařilost a Lenivost jsou.

Věčný žid.

Pryč, babice, táhni, mám z tebe děs,
sám chci jít dále zítra jak dnes,
nežli mne zemská pohltí prsť,
se mnou jde silnější, boží to prst.

Slavíček.

(Bretoňská.)

I.

V Saint Malô v okně hradu stála
tam sličná paní a naříkala:

Ó běda, běda, v srdci mám tíž,
ubohý slavíček nežije již!

II.

»Jen přiznej se, má paní mladá,
proč noha tvá se často skrádá
s mé postele, proč k oknu jdeš,
co prostovlasá, bosa tam chceš?«

»Proč vstávám v noci, manželi?
Ó věř, je pohled veselý
na lodě, jak spí ve přístavu.«

»Mně, paní, lživou dáváš zprávu,
do dálky na moře, kam zřím,
já nikde lodě nevidím.«

»Proč vstávám v noci, pane milý?
zřím tuze ráda měsíc bílý.«

»Lžeš, paní,« muž se vyřítí,
»hvězdy ni měsíc nesvítí.«

»Nuž, opouštím podušku hebkou,
bych prodlela zde nad kolébkou!«

»I to je lež, spí dobře dítě
a zbudí se až na úsvitě:
to samé bajky, paní, bájíš,
ó ty mi něco zlého tajíš!«

»Nuž nehněvej se, pane, již,
a celou svatou pravdu slyš!
Poslouchat chodím slavíka,
to moje radost veliká,
jak v houštinách tam naříká,
že to až srdce proniká.
On růžím zpívá svoje hoře,
když usne zem, když usne moře.«

On slova neřek' a spat šel,
však dlouho o tom přemýšlel.

»Ať pravda či lež veliká,
já chytím toho slavíka!«

III.

A časně z rána manžel vstal
a zahradníka zavolal.

»Slyš, příteli, máš v sadě ptáka,
který mi příliš v sen můj kdáká;
to není zpěv, to křik je pravý,
mám z toho denně bolest hlavy
a nemohu též v noci spát.
Jdi, zlatý peníz chci ti dát,
je slavík to, však zvláštní druh,
jdi, chyť jej, pomoz v tom ti Bůh!«

A zahradník odešel hbitě,
na ptáka nalík' svoje sítě,
chyt' ptáka dřív, než byla noc,
pán radoval se tomu moc
a ptáka do své hrsti vzal
a divoce se při tom smál
a hrdélko mu tisk' a tisk'
a pták byl mrtev, sotva písk'.
Šel, vrh' jej paní do klína:
»Hleď, zde máš toho zlosyna;
teď nebude tě rušit v spánku,
teď vyspíme se do červánků.
Já tobě k radosti jej chyť,
ty's chtěla jej, tak máš jej mít!«

Jak paní toho slyšela,
hned jako mrtvá omdlela.

A panoš, který za ní stál,
ten přežalostně zavzdychal
a ukryl v dlaních v slzách líc:
»Ach, my se neuzříme víc!
Již neuvidím bledolící
svou paní v okně při měsíci!«

Pastorala starofrancouzská.

Andělé:

Vzbuďte se ze sna, pastýři,
a stáda nechte být:
kam let náš, spěšte, zavíří,
ku Bethlemu,
tam Spasiteli našemu
se poklonit.

Pastýři:

Sami jít se ostýchámc,
pojďte s námi, andělé!
K velkým pánům chudý pastvec
vždycky vchází nesměle.

Andělé:

Tam s jistotou jít můžete,
neb není dobrý Bůh
jak baroni a hrabata
a jiná chasa bohatá,
rád vám dá sluch.

A hodný, třeba chudý muž
milejší jemu jest
nad všecky světa poklady,
nad zlata, stříbra hromady
mu ryzí čest.

(Odletí.)

Svatý Josef:

Kdo pak tak pozdě klepá to?

Pastýři:

Otevřte, milý pantáto!
Prý narodil se Kristus Pán,
byl anděly nám zvěstován,
strach nemějte, otevřte nám!

(Sv. Josef otevře a pastýři vstoupí.)

Svatý Josef:

Zde v jeslích leží pán Bůh sám!

Pastýři:

A má tak špatně ustláno!
Pojď, Bobši, sem i Marjáno,
jej odnesem k nám do stáje,
tam bude míti tepla více;
Jan na dudy mu zahraje
a Barča skočí do vesnice,
by lidé s dary přišli k nám,
kde leží dobrý pán Bůh sám!

Starý pastýř
(svlékaje svůj kožich).

Zde, tu máš, dobrý Ježíšku,
a pohov si v mém kožíšku:
plášť kdybych měl, jak nosí král,
věř, tobě bych jej také dal.
Můj není z kozích chlupů, z vlny
jest pouze bílé, ale plný
je tepla, dýchá celičký,
v něm ohřeješ si ručičky.

Bůh Otec v nebesích:

Jen, pastýři, si plášť svůj nech,
můj syn si na tě vzpomene
tom na věčnosti po letech,
až v stáj vše ovce sežené:
jeť, muži plný dobroty,
On zrovna pastýř jako ty.

Jan z Toursu.

Francouzská.

Jan z Toursu z vojny se navrátil,
mdlý, nemocný a bledý byl.

»Zdráv, Jene, buď a rci, zda již,
že synek se ti zrodil, víš?«

»Jdi, matko moje, v chatu zpět
a na chodbě mi ustel hned.

Ať žena neslyší tvůj chvat,
ta chudák musí dobře spát.«

Dvanácté zvuk jak zaleh' v dvůr,
tu skonal právě Jean de Tours.

»Rci, maminko mi, ký to vzlyk
a pláč sem z chodby ke mně vnik'?«

»To hochů, dcero, kvílení,
zlé mají zubů bolení.«

»Rci, matko, ký to kladiv hlas
to klepá, tluče zas a zas?«

»To tesař, dítě, jest, má spěch,
přibíjí prkno na schodech.«

»A matičko, i to mi zjev,
mně zdá se, venku slyším zpěv?«

»Což, dítě, vše tě poděsí!
Jde venku s kněžmi procesí.«

»Ó rci mi, matko, v jaký šat
mám nejlíp teď se oblékat?«

»Vol rudou, modrou, nebo hněď;
však černě chodí ženy teď.«

»A proč jsi, matko, smutná tak,
proč pláčeš. klesáš, klopíš zrak?«

»Slyš tedy, dcero, žalnou zvěst:
tvůj muž, Jean z Toursu mrtev jest.«

»Pro hrobaře již jít, se vzchop,
ať pro dva vykopá hned hrob.

A hlubší, to mu říci spěš,
tam pochováš mé dítě též!«

Píseň Markétky.

(Francouzská.)

Dokavad jsem byla malá,
na pastvu jsem sama hnala,
teď však co jsem velká již,
s hochy velikou mám tíž.

Ráno travou plnou rosy
běhají už za mnou bosi,
každý nese bezdechý
mišpule mi s ořechy.

Jeden za ručku mne chytá,
druhý vrkoče mi splítá,
třetí, samá hubička,
ptá se: Chceš mne, maličká?

Kdybych řekla: Mám tě ráda,
šel by za mnou; v domě váda
povstala by z toho hned,
macecha zlá jako jed.

Kdybych řekla: Nechci tebe,
o vlastní bych přišla nebe,
kdo pak mi je nahradí?
Kdo mi ze vsi poradí?

Věru, lepší malá býti
a na pastvu sama jíti,
nežli v tomto boji zlém
vyhýbat se hochům všem!

Lhostejný milý.

Francouzská.

Ty, horo, padni ve propast,
ty vzpni se k výši, údolí,
neb Madelon svou vidím pást
beránky bílé na poli.

Je pase, při tom z vřetena
si stáčí hbitě tenkou nit,
však vypráví mi ozvěna,
že chytil jsem se v divnou síť.

Bůh lásky, liška podšitá,
cos do ucha mi našeptal,
já za ní šel až do žita,
s ní milenec tam jiný stál.

Tu zachvěl jsem se bolestí,
v mém srdci rostla hněvu bouř:
jsou ženy naše neštěstí,
jich láska jako z dýmky kouř.

*

Však zvyk' jsem tomu, čert vem strast,
i srdce víc mne nebolí.
Ty, horo, padni ve propast,
ty vzpni se k výši, údolí!

Manžel dobrák.

(Francouzská.)

Sedláček přišel z lesa domu
s motykou,
u krbu ženu zřel, měl radost
velikou;
však s ženou seděl cizí pán,
(Za okny kvete tymián!)
— Jsem spokojen s tím též,
když, Jeanetto, tak chceš!

Však přece tuze rád bych věděl,
kdo ten host?
»To z města od přátel, víš, máme
těch tam dost!
Bouř zahnala ho pod náš krov,
buď přívětiv, spoř dalších slov!«
— Jsem spokojen s tím též,
když, Jeanetto, tak chceš!

»Však pozdě jest již, milý muži,
on má hlad,
co k večeři mu, pověz rychle,
můžem dát?

Proň koroptev tam maličká —
pro tebe stačí řetkvička.«
— Jsem spokojen s tím též,
když, Jeanetto má, chceš!

A kde pak bude spát? muž ptá se
po chvilce.
»Kde jinde, nežli v mojí bílé
postýlce;
já povlékla ji proň jsem zvlášť,
tvůj nový přes ní dala plášť.«
— Jsem spokojen s tím též,
když, Jeanetto má, chceš!

Kde já budu spát, ženo? — »Ty jdi
do stáje,
tam u dobytka pro tě dosti
místa je;
tam vyspíš se mi dost a dost
a mně i hostu pro radost« —
— Jsem spokojen s tím též,
když, Jeanetto, tak chceš!

Však to mi pověz, ženo, až vzplá
jitra svit,
co dál se stane? — »Inu budeš
rohy mít,
tak velké, jak náš vůl je má,
jdi, miláčku můj, duše má!«
— Jsem spokojen s tím též,
když, Jeanetto, tak chceš.

A co pak tomu řeknou ve vsi,
rci mi už?
»Že's dobrák, řeknou, k milování
hodný muž!
Však pospěš, pospíchá již pán!
(Za okny kvete tymián!)« —
— Jsem spokojen s tím též,
když, Jeanetto, tak chceš.

Návrat z války.

(Francouzská.)

U mého otce zahradních vrat —
(Leť, srdce mé, v dál, leť dál!)
strom jabloňový vidíš stát —
ó slast!

Tři přincezny tam na trávě —
(Leť, srdce mé, v dál, leť dál!)
se usmívaly laskavě —
ó slast!

Ó, řekla první: Sladce den —
(Leť, srdce mé, v dál, leť dál!)
dnes začal, jak být mohlo jen —
ó slast!

Ó, řekla druhá: Polem v les —
(Leť, srdce mé, v dál, leť dál!)
já slyšela v dálce bubnů ples —
ó slast!

Ó, řekla třetí: Znám ten zvuk —
(Leť, srdce mé, v dál, leť dál!)
Miláčkův vrací se již pluk —
ó slast!

Své srdce jemu dala jsem —
(Leť, srdce mé, v dál, leť dál!)
když navrátí se vítězem —
ó slast!

A nechť je třeba poražen —
(Leť, srdce mé, v dál, leť dál!)
jsem jeho vždy a jeho jen —
ó slast!

Matčin vlas.

(Staroislandská.)

I střílí Gunar hrdina
a přílišně luk napíná,

Až praskla jemu tetiva.
»Slyš, Halgerdo má zářivá,

Sem kštici svou mi dáti spěš,
jestli mne trochu miluješ.

»Nač měla bych ti svůj vlas dát,
ten dlouhý zlatý vodopád,

Jímž tělo celé pokryto,
nač chceš mou kštici, rci mi to?«

»Jde nepřítel a s ním náš pád,
jej střílením chci přivítat.

Ó dej mi rychle ten svůj vlas
ať mohu letět ve zápas!«

»Ne, po tom, jaký nesu žal,
ni vlásku, co's mi udělal.

Mne bolí tvář i bolí skráň,
kam udeřila tvá mne dlaň.«

»Nuž dobře tedy, nech to být,
k tvé hanbě má to krajem znít.«

To matka jeho slyšela,
vlas rvala si a úpěla:

»Zde moje vlasy, hochu, vem',
vysvoboď sebe, nás i zem!«

»Spíš padnu, obět otčiny,
než tobě vzal bych jediný!«

Nůž.

(Tatarská.)

Brousím svůj nůž
na brusu kamenném,
létají z něho v dál
kol jiskry plamenem;
Co včera udělal
kdo vědět můž' —?
Brousím svůj nůž.

Tmavá je pouze noc,
jasný je pouze den,
třeba, by do noci
můj nůž byl nabroušen!

Brousím svůj nůž
na brusu kamenném,
zaříznu skopce snad,
či Giaura přede dnem;
co zítra udělá
kdo vědět můž' —?
Brousím svůj nůž.

Tmavá je pouze noc,
jasný je pouze den,
třeba, by do noci
můj nůž byl nabroušen!

Brousím svůj nůž
na brusu kamenném,
skoupá se v ženy mé
srdci snad nevěrném?
Či v krvi vlastní mé?
Kdo vědět může? —
Brousím svůj nůž!

Tmavá je pouze noc,
jasný je pouze den,
třeba, by do noci
můj nůž byl nabroušen!

Agneta a vodník.

(Dánská.)

Na mostě v horách Agneta stála.
Jak zpívají ptáci!

Z vln modrých skráň se vodníka vzpjala,
Agneto sličná!

Jak zlato nejčistší byl jeho vlas,
zrak jeho dýchal radost a jas.

»Slyš, Agneto sličná a plná vnad,
zda chtěla bys mojí se nejdražší stát?«

»Ó zajisté,« děla, »chci tvojí být,
do vln když modrých chceš s sebou mne vzít.«

Tak zavřel jí ústa a zacpal jí sluch
a strhl ji dolů na mořský luh.

Na mořské dno, kde jeho dům stál,
zde Agnetě rudý zlatohlav dal.

Tak pospolu osm let zde dleli,
až sedm synů a dcerušku měli.

U kolébky Agneta seděla, pěla,
tu anglických zvonů až sem píseň zněla.

Tu Agneta vstala, k vodníkovi prála:
»Smím jít do kostela?« muže se ptala.

»O zajisté,« pravil on, »můžeš jít hned,
jenom když ku dětem přijdeš mi zpět.

Ovšem že zajisté jít můžeš tam,
milerád k tomu ti svolení dám.

Však nesmíš, když chce se ti v kostel jíti,
na sebe červený zlatohlav vzíti.

A nesmíš, když na hřbitov vstoupíš v ten čas,
svůj krásný si rozpustit zlatý vlas.

A nesmíš, když budeš v předsíni stát,
z pod nachových líček se usmívat.

A nesmíš, když vstoupíš na chrámu dlažice,
ku matce vejíti do její stolice.

A nesmíš, kněz řekne-li jméno Páně,
se hluboce sklánět a spínati dlaně.«

Však sotva že vyšla ven, do chrámu jíti,
hned spěchala rudý zlatohlav vzíti.

A na hřbitov jak vešla, hned v týž čas
svůj krásný si spustila zlatý vlas.

A sotva že mohla v předsíni stát,
z pod nachových líček začla se smát.

A sotva že vstoupila na chrámu dlažice,
již vkročila k matce do její stolice.

A sotva kněz vyslovil jméno Páně,
tu hned své hluboce sklonila skráně.

Tu její matka, sotva ji zřela,
»Rci, Agneto, odkud sem přicházíš?« děla.

»Má Agneto, Agneto, mé dítě, ty milá,
kde pak jsi, pověz, tak dlouhý čas byla?

Kde pak jsi, pověz, tak dlouhý čas byla,
a proč je tvář tvá tak příšerně bílá?«

»Na mořském dnu můj příbytek stojí,
tam vodník mne nazývá ženou svojí.

Že nevidím více sluníčko milé,
proto jsou tváře mé tak strašně bílé.

Tam sedm synů choti jsem dala,
osmý je holčička milá a malá.«

»Nuž pověz, co vodník ti za věno dal,
když si tě za svoji nevěstu bral?«

»On dal mi zlatých prstenů pět,
na nichž byl růží a lilií květ.

On dal mi červený a zlatý pás,
že lepší, věř, nemá královna as.

On dal mi střevíce s přeskami v nádheře,
že lepších královna na nožky nebeře.

On dal mi zlatou harfu též,
řka: ‚Hraj na ni, kdykoli smutna jseš.'

Teď však chci zůstat v zeleném luhu,
víc nechci se vrátit k mořskému druhu.«

I myslila, sama že stojí tu, přišel
však za ní vodník v tom, a všecko slyšel.

Jak vodník vstoupil na kostelní prah,
kde obraz, se obrátil na stěnách.

Jak zlato nejčistší byl jeho vlas,
však v oku slzou se zármutek třás',

»Ó Agneto, Agneto, pojď domů již,
tvé děti tě volají, ó pospěš, ó slyš!«

»Je volat nech, toužit, jak je jim vhod,
já se víc nevrátím do tvojich vod.«

»Ó na velké pomni i na malé svěží,
to nejmenší, které v kolébce leží.«

»Já nemyslím na velké, ni na malé svěží,
ni na to nejmenší, jež v kolébce leží.«

I vztáhnul tu vodník vysoko dlaň,
tma s mlhou přikryly pole i pláň.

Tma byla kolem hned a černý mrak,
že kde je zem, voda kde, nepoznal zrak.

Že Agneta začla blouditi,
a cestu nemohla najíti.

I myslila, že je na zelené pláni,
a zatím se stezkou do moře sklání,

I myslila, že je na matčině dvoře,
a zatím šla stezkou hluboko v moře.

»Ó vítej mi, Agneto, v modrou vln říš,
ty zelené pole víc neuzříš.

Ty zelené pole víc neuzříš,
ni malé své dítě více, to slyš!

Ty na balvan tvrdý tam usedneš,
máš hnáty mrtvých, když hrát si chceš.

Jen harfu zlatou chci tobě dát,
když budeš smutna, můžeš si hrát.

To bude slyšet až v zelené kraje.
Zpívají ptáci.

Na mořském dně Agneta na harfu hraje,
Agneta sličná.

Dvě národní písně portugalské.

I.

Námořnická.

Čertový má lodník život,
plný samých úrazů,
ve dne běhá, v noci běhá
od provazu k provazu.

K snídaní má tvrdé boby,
k obědu má suchary,
shnilou vodou chudák hasí
žízně svojí požáry.

A když stůně, na palubě
bouř jej léčí s vichřicí,
mrtvý letí, u sta čertů,
v ráz ve příval kypící!

II

Jiná.

V širém moři ztraceném
loďkou zmítal větrů chvat,
bez sucharů, bez kompasu,
námořníky trápil hlad.

V posled losem metali,
černým losem ve kruhu,
kdo má zabit a za oběd
sloužit hladu soudruhů.

Statného stih' hocha los.
Ó jak plakal, naříkal!
O pomoc jak k matce boží
v hoři svém se utíkal!

V tom tu s koše stožáru
Hallo! křik zněl, ruch a shon.
Vidím zemi. Holla! Hallo!
Přístav! To jest Lisabon!

Trh v Seville.

(Národní píseň španělská.)

Jest mladé děvče ze zlata,
ze stříbra žena vdaná,
však z mědě vdova dojatá
a věčně uplakaná.

A stará, ptáš se, babice —
ta valně klesla v ceně,
jest ze železa stařice,
ba míň a ještě méně!

Kdo nezřel Sevillu, perlu měst,
o světě pranic neví;
tam scházejí se, trh když jest,
ty nejkrásnější děvy.

Loď velkou vypravte mi v chvat,
chci po vodě tam jíti,
na dav se dívat a se smát
a mladé víno píti.

U Matky boží! — V tvář a bok
mne štípl kdos a v líci,
jen ještě jednou! Dám se v skok
to tatínkovi říci!

Píseň elfů.

(Staroanglická.)

Za mnou, elfi, hodina
vaše bije právě,
rychle rej ať počíná
ve posvátné trávě.

Služka, sluha, vzdáni snům,
paní, panny když v snění,
klíčovou my dírkou v dům
vlezeme neviděni.

Prach-li špínou kolkolem
najde naše snítka,
služku s paní pod stolem
poštípáme v lýtka.

Čisto-li vše jako sníh,
necháme je sníti,
služce dukát za to v mih
v střevíčku se svítí.

Rosou spějem z lehýčka
a my sami v suchu,
neohne se travička
pod kročejem duchů.

Hříbek stůl nám, zrní z něj
roztomile jíme,
z oříšků si prázdných v rej
rosu připíjíme!

Hlemýžďů tuk masitých,
myšek polních sádlo,
mozky ptačí, červů břich,
to je faunské žrádlo.

Kolem brouků bzučný hlas
zpívá převesele,
světluška, když měsíc zhas',
plá nám do postele.

Píseň čarodějnic

(Staroanglická.)

První.

Dneska z rána na travině
snídani jsem čekala,
otočil krk, maso rázem
já mu z huby vyrvala.

Druhá.

Nalezla jsem vzácné věci
v svitu večernice dnes,
vlčí srst a zmijí uši,
pěnu, již chrst vzteklý pes

Třetí.

Tuto lebku ukradla jsem
z uzamčené kostnice,
hrobaře, jenž chtěl ji bránit,
potloukla jsem velice.

Čtvrtá.

Za kolébkou já jsem stála,
vyssála jsem děcku dech,
šňupku dala kojné, hlavou
která klátila tu v snech.

Pátá.

Dýkou ostře nabroušenou
pro zábavu, z žertu jen,
bodla a jak lusk jsem z břicha
vyříznula sádlo ven.

Šestá.

Vrahu, jenž tlí na čekanu,
kabát s těla strh' můj zub,
vlasy s hlavy a zde šlacha
z pravé ruky, to můj lup.

Sedmá.

Černé peří, vejce soví
přinesla jsem ve kvas vám,
pro sebe jen z kůže žabí
pytlíček si ponechám.

Osmá.

Tlusté ropuše jsem oči
vytrhnula v oka mih,
křídla netopýra v žertu
prostřihla, jak se tu mih'.

Devátá.

A já krev mám baziliška
a mám hadí kůži též,
hotovo vše, každá čile
dnešní noci na hod spěš!

Irena.

Italská.

Sám pluje čistý měsíc,
ni hvězdy vůkol není
na nebi v unavení
spí vůní spitý vzduch.

Slyš, od křoví ku osyce
ký nápěv se to nese?
To slavík v květném plese
po družce volá v luh.

Slyš, často mezi listím,
jež letem dolů střásá,
již přichází a jásá,
ó nelkej, jsem tu již!

Tak shledali se, Ireno,
zda slyšíš to, má drahá?
Kdy takým hlasem blaha
i ty mně odpovíš?

Národní píseň italská.

Já nedávno šla v Římě ku zpovědi
ku otci kapucínu ctihodnému,
i ptá se mne, jak do očí mi hledí,
zda láska známa jest již srdci mému?

Dím: Račte prominouti, otče svatý,
svou nazývá mne rozmilý hoch zlatý.

On: Nešťastná, jej zanech v okamžení,
neb věčné stihne tebe zatracení.

Dím na to skromně: Raděj v pekle býti,
než miláčka, můj otče, opustiti.

On s vzdechem na to: Tak jdi s Pánembohem,
sám hynu také v hoři lásky mnohém.

Narodní písně vlaské.

I.

Zpívejte, hoši, dokud mládí kvete,
dokud jste krásni, zpívejte jak ptáci,
kdo povšimne si vás, až sestárnete,
kdo povšimne si vás, vy ubožáci?
Míň všimnou si vás, nežli suchých květů,
které, když zhynou, nezavoní světu,
a míň než lilie, která když svadne,
ji utrhnout nikomu nenapadne.

II.

Pěkně se zpívá, když je večer svěží,
o lásce mladé dívky rozmlouvají:
a jedna ke druhé s otázkou běží,
zda zřela's hocha svého? Tak se ptají.
Kam děl se hoch můj? Jedna druhé ptá se,
jej nezřím a jej volám v každém čase,
kam poděl se mi, povězte mi, prosím,
jej nevidím — leč vždy jej v srdci nosím.

III.

Ty zrádce zlý, ukrad' jsi srdce moje,
ó kdybys aspoň o ně byl řek', z lásky
hned moh's je mít a mohlo též být tvoje,
já dala bych je tobě bez otázky.

IV.

Ó vlaštovičko, přes moře jež spěješ,
na slova dvě pojď sem se zastaviti,
viď, ty mi péro z křidélek svých přeješ,
chci hochu svému něco oznámiti.
Když napíšu a osuším list čisto,
je vrátím jistě na to staré místo,
když napíšu a list pozlatím k tomu,
ti vrátím je, bys mohla letět domů,
když napíšu a ozdobím list kolem,
ti vrátím je, leť luhy, lesy, polem,
když napíšu a potom zapečetím,
ty vezmeš list a řekneš: Již s ním letím!

V.

Hvězd na tisíce!
Pojď, Peppino můj, pojď je spočítati,
těch muk, co děláš mi, je mnohem více.

VI.

V své okno lilii jsem zasadila,
to bylo večer, k ránu ujala se,
již listím svojím moje okno skryla,
tvé hlavě střela stín v poledním čase:

teď stíny s chládkem na tvé tváři hrají,
sazena v hlínu, vyrostla teď v ráji,
však v stín a chlad jak tvoje srdce skryla,
v tom naše láska se nám narodila.

VII.

Byť inkoust byla všecka voda moře
a z každé hvězdy pult kdyby byl psací,
já nevypsal bych lásku svou ni hoře,
byť s pérem věčně stál bych při té práci.

VIII.

Mil pět a dvacet já jsem kráčel v poli
a pět a dvacet ve slunci a vodě
a nenašel jsem v světě kohokoli,
jenž rovný vám by s vámi být moh' v shodě,
kdo trochu vám by rovnal se, vy jistě
jste perla v zlato zasazená čistě.

IX.

Buď požehnaný, kdo dal původ všemu,
tak dovedl vše moudře upraviti,
on moře stvořil, nedal dno však jemu,
on lodě stvořil, by jím mohly jíti,
on lodě stvořil a ráj, který září,
a všecku krásu podle vašich tváří.

X.

Vy jasnější jste, nežli voda v zdroji,
vy sladší jste, než víno zlatoskvělé,
pohleďte, slunce na špičkách již stojí,
by mohlo ve vašem se zhlížet čele:
ba miluju vás víc než matku svoji,
když zřím to slunce plát na vašem čele.

XI.

Má krásko, co dělají vaše oči?
Kdo tolik lásky vdech' jim, že tak hoří?
Vy hlednete, ze země mrtví skočí,
vy hlednete, a z lože vstanou choří,
v nich tolik síly a v nich tolik ctnosti —
ty oči naděj jsou mé budoucnosti.

XII.

O kvítku kmínu!
Nemohu státi a nehledět na tě,
nemohu stát bez mrknutí a kynu.

XIII.

Sirenu jednu viděla jsem v moři,
ta na skalisku seděla a lkala,
i ryby měly soustrast s ní v tom hoři,
když uslyšely, jak si naříkala.

I pravila: Nech lásky, moje dítě,
kdo miluje, ten padne v tuhé sítě,
kdo miluje, má srdce v ohni stále,
mře stokrát denně a přec žije dále.

XIV.

Kde máš ten oranž, jejž jsem dala tobě?
Jej podrž dobře, schovej si jej hezky!
Až otevřeš jej kdys po dlouhé době,
mé srdce najdeš v něm a vše mé stesky.
Mé srdce najdeš tam, jež zarmoucené,
a zlatým písmem psané svoje jméno,
mé zarmoucené srdce probodené,
tvé krásné jméno celé vyzlaceno.

XV.

Vy bělejší jste nežli papír bílý,
sladší než citron, který zlatem září,
zvěst vaší krásy do Francie pílí,
po stupních kráčí výš až ku císaři,
po stupních výš až k císařovně chvátá;
kdo dostane vás, ráj mít bude, zlatá,
po stupních kráčí výš až ku císaři,
ó šťasten, komu vaše láska září!

XVI.

Ó kvítku máty!
Kde jednou láska v živobytí byla,
tam sladkost zbude vždy a vždy mír svatý!

*

XVII.

Slavíčka zříte, který v keři zpívá,
chce postěžovat si svým krásným zpěvem,
tak dělám já, když píseň s rtů mi splývá,
můj jazyk zpívá, srdce chví se hněvem;
můj jazyk zpívá, ale srdce v žale,
neb milenka má teď mi dala vale.

XVIII.

Je krásné nebe, hvězdami když svítí,
je krásné slunce, na jaře když blýská,
tak pleť tvá nachem růžovým se nítí,
tak pleť tvá hoří jak stříbrná míska,
tak svítí tvoje tváře malované
jak oheň, který z dálky v noci plane.

XIX.

Ó s vámi matka porodila krásu,
do Říma nesli ke křtu vás, mé kvítí,
tvář papež odkryl vám a trnul v žasu
a prosil,' aby sám směl kmotrem býti.
Tak líbeznou vás uviděla matka
a hned vám řekla: Diano má sladká!
Hned jméno hvězdy Diana vám dala,
jak velkou vaši krásu znamenala.

XX.

Drahokam v prstýnku se dobře dělá,
jest jak ty oči, které v tváři máte,
ty dílem anděla jsou Gabriela,
jenž v nebi vyniká nad všecky svaté.
Malíři v Římě naříkají v hoři,
neb vašich barev barvy nevytvoří.

XXI.

Ó květe hořké trávy!
Poduška kdyby mohla vyprávěti
co hořkých slzí teklo kol mé hlavy!

XXII.

Ó kvítku plané růže!
Tak celou noc mám na kolébce nohu
a slyším »máma!« a přec nemám muže.

XXIII.

Ó květe slívy!
teď stojím, v ruce zůstaly mi mouchy,
ni jeden nezbyl z hochů — všickni lživí!

XXIV.

Ó kvítku kmínu!
Do ouška jedno slůvko více zmůže,
než stotisíce mrknutí a kynů.

XXV.

Já pozdravů ti pošlu na tisíce,
co na nebi hvězd v podvečer se zdvihá,
co kapek v moři, řekách, na rybníce,
co ve vlnách se ryb a rybek míhá,
co jisker v ohni, co je v klasech zrní,
co trávy v poli, na akátech trní,
co listů v sadech je a na souvrati,
když krásné jaro opět k nám se vrátí.

XXVI.

Začíná vaše krása již od vlasu,
a dále až k hladkému čílku spěje,
dvě oči máte, jež jsou hvězdy v jasu,
ba samo slunce z očí těch se skvěje,
ba samo slunce, kde vy nohou hnete,
vychází z mraků a kol tráva kvete.

XXVII.

A hledím, hledím, nezřím, po čem toužím,
jen listí vidím z daleka se chvěti:
na vršku chlapce vidím a se soužím
na vršku je a dolů nechce spěti.
Ó zrádný vršku, co s ním děláš, dolu
že nepustíš jej? Viz, jak hynu v bolu!
Ó zrádný vršku, co s ním děláš dále?
Ať živ, ať mrtev, pusť jej, zhynu v žale!

XXVIII.

Já středem všech jsem moří putovala,
mé bídné srdce upadlo v jich vodu,
já námořníků všech se po něm ptala,
je nikdo nezřel, považte mou škodu!
Když dvou se ještě námořníků ptám,
ti řeknou mi, že dala jsem je vám,
když tří se tážu, řeknou v stejné době:
to srdce ztracené jsem dala tobě.

XXIX.

A pětadvacet řetízků máš zlatých
a těmi srdce tvé je k mému spjato,
a pětadvacet uzlů je tam klatých
a těmi nehnu já ni ty, mé zlato!
ty řetízky, má perlo ty a růže,
ty uzly smrt jen rozvázati může.

XXX.

Ó jak je krásné všecko, co je malé,
a co je malé, jak se mnoho cení!
Jen pohleďte, jsou malé perly, ale
ač malé nejsou přece k zaplacení.
Jen pohleďte, i oliva je malá,
a přece jaký sladký plod nám dala,
jen pohleďte, jak malá je i růže,
tak malá, co však voněti tak může!

XXXI.

Kdos fialky tři rozkvetlé mi dal,
já dala si je pod podušku, celou
noc jejich sladký dech v sny moje vál.

XXXII.

V mých býváš snech vždy v celé noční době.
Rci, miláčku můj, proč to činíš jen,
a rci mi taky, kdo zas chodí k tobě?

XXXIII.

Když kol nás jdeš, ať lidi nevyplaší
tvé hvízdnutí, radš po špičkách jdi tiše,
neb jinak zví svět hned o lásce naší.

XXXIV.

Ó, kvítku canny!
Jsi krásný jako pérem rýsovaný
a sladký, jak bys z cukru byl a manny!

XXXV.

Sad vzniknul, když jsi zrodila se světu,
ten kolem sladké vuně dýchal růží
a fial, resed, rozličného květu.

XXXVI.

Jak bydlí se to pěkně na náměstí;
lze vidět hodiny, je slyšet bíti,
zřít milou kolem jíti — vrchol štěstí!

XXXVII.

Jsi jako karafiat ve sklenici
a líčko tvé je bledé tak a něžné,
že's rovna k andělu neb ku světici.

XXXVIII.

A kdyby papež celý dal mi Řím,
bych odříkal se, drahé dítě, tebe,
co tiara mi? Já chci být jen tvým.

XXXIX.

U okna stojím, na moře se dívám,
zřím člunky odjíždět a vraceti se.
Ach, tvému více v ústret nezakývám!

XL.

Jít mohu kol tvých oken a tam státi,
mně ulici přec nikdo nezakáže,
mé podešve mi nikdo nezaplatí.

XLI.

Ó lusky pepře!
Je ostrý pepř a přece jí ho každý,
má sladká láska — každý se jí vzepře!

XLII.

Ach, žena bez rozmaru, v lásce stálá
a poslušná a věrná, mlčelivá:
tu cením mnohem víc nad kardinála!

II.

OHLASY POESIE ANTICKÉ.

TYRTAEUS.

Válečná.

Statné Sparty děti,
rode velkých dědů,
držte v levé pevně
vrbové své štíty!
Takto hleďte spěti
zmužile vždy k předu,
nechť i do vás hněvně
nepřítel hřmí litý.
Při tom nad svou hlavou
oštěp rukou pravou
točte bez umdlení!
Na ústup se dáti,
neb se smrti báti,
Spartanský mrav není!

STESICHOROS.

Smrt.

Že smrt zlo jest, věru bozi
dávno si již pomyslili,
jinak jistě věru sami
dávno by již mrtví byli.

SAPPHO.

V noci.

Plejady zašly dávno,
zhas' měsíc svitem mdlým,
hodina za hodinou
se skrádá v půlnoc stinnou,
já, běda, sama bdím!

Večernici.

Večernice, v zlatém jase
tvém se všecko vrací zase,
všecko, co nám jitro vzalo,
tebou, vlídná hvězdo, vzplálo.
Vracíš víno, vracíš stáda,
tebou dětí havěť mladá
navrací se k matkám domů.
Ó jen sviť nám šerem stromů!

BACCHILIDES.

Veselá mysl.

Nemám zlata, nemám stád,
ani houní purpurových,
vždycky se však mohu smát
při žni hojné písní nových.
Netrudí mne problem ctnosti,
nevím, co je pláč a vzdech,
jen když vína do sytosti
v boiotských mám kráterech!

PLATO.

Věnování bronzové žabky.

Tu nymf služebnici, tu zpěvačku vod,
jež má ráda zřídla, které déšť je vhod,
tuto žábu z kovu chodec bohům dal,
uhasilať v parnu jeho žízně pal.
Objevila skřekem zdroj, kde skalný tes,
unaven kde chůzí v zperlený mech kles'.
On po jejím hlasu v poušti byl mu dráh,
našel čerstvý pramen, po němž touhou práh'.

Q. MAECIUS.

Pozvání Baccha k nočnímu šlapání hroznů.

Vládče! prudkým skokem
skoč k nám do káděˇ,
ať vrou vína tokem
hrozny v hromadě!

Šlapej, co v tvé síle
po bok až i hruďˇ,
při tom nočním díle
vůdcem naším buďˇ.

Nohou čistě mytou
zahaj v kádích rej,
rukou výše hbitou
šat si vykasej!

Čiň, ať kypí vínem
vrchovatá číš,
v dík ti věnce svinem,
skoč již s námi v díž!

V obět v našem středu
za sklep bohatý
bude koláč z medu,
kozel chlupatý!

*

M. ARGENTARIUS.

Výtka Bacchovi.

Padám vínem zpitý,
ztrácím zrak i sluch,
který nyní hbitý
pomůže mi bůh?

Mezi bohy všemi,
Bacche, budiž klet,
já tě vznes' — ty k zemi
srazil jsi mne zpět!

JULIANUS AEGYPTIUS.

Spolknutý Amor.

Kdys do věnce jsem květy vil,
tu v růžích Kupido skryt byl;
já za křidélka hned ho vzal,
ve víně šelmu vykoupal
a spolk' ho, když jsem víno pil.
Od chvíle té v mém nitru žár,
mne škrábe jeho křídel pár.

LUCILIUS.

Metamorfosa.

Lidmi jsme my pouze
večer, pokud kvas,
ale šelmy dělá
jitro rázem z nás.

DIOGENES LAERTIUS.

Sokrates.

Nyní nektar můžeš píti
v Zeva domě zlatém,
ty, duch jehož nad vše svítí,
nebo tobě katem,
věř, nebyli Atheňané,
když číš s bolehlavem
bez bázně jsi vypil ke dnu,
odsouzený davem.
Nad Apolla mudrc větší
byl's — a v oné chvíli,
smrtnou když byl's schvácen křečí,
ne ty — oni pili.

PHILIP Z THESSALONIKY.

Včely v lodních přídách.

Viz ty přídy okované po Aktijské řeži
na památku uloženy v řadě tady leží
Nyní se v nich zahnízdily vosk tvořící včely,
s hlasným bzukem oblétají v práci je den celý.
Caesare, to dar tvůj vzácný, pokud ty's nám v čele,
míru sladký plod nám nese i zbraň nepřítele.

Rozbitá láhev sloužící za ochranu mladé révy.

Ústí láhve byla jsem, z které zvonil ples,
révě co štít vítaný slouží střep můj dnes.
Lyea tak služkou jsem, v stáří štít mu dávám,
pokud mladý v révě spí, tu jej vychovávám.

JULIAN APOSTATA.

Varhany.

Rákosu podivný nový druh nedávno zřel jsem, on zdál se
kovovém na poli vyrůstat divoce, mimo to nebyl
jako nástroje jiné oživen všedním jen větrem,
pouze dechem ze skrýše kožené dýšícím, který
mohutně z dolejška hnán byl v umělé, děravé třtiny,
nad nimiž krotě je vládnul muž kýs' zručnými prsty,
ruče souzvučnými hmaty flétnami bloudil,
které v poskoku lehkém čarozvuk lákaly z kovu.

QUINTUS HORATIUS FLACCIUS.

Leukonoe.

Bláhové již zanech přání
zvědět cíl mých dnů i tvých,
bohům nech to, nač zrak sklání
se v změť čísel Chaldejských?
Věř mi, mnohem líp jest vzíti,
jak nám podává se žití!
Ať již mnohá, mnohá léta
štěstí nám i láska zkvétá,
ať poslední zimy šer
teď nám štědří Jupiter

Ať k jakým chce břehům shání
moře svoje peřeje,
hleď, ať ret se k číši sklání,
svěží tvá buď naděje!
Co náš hovor lehce plyne,
zrádný čas ten bleskem mine.
Leukonoe, chop se dneška,
nebuď hlava tvoje těžká
pro chvat Hor, jichž prchá rej—
o zítřek se nestarej!

C. VALERIUS CATULLUS.

Lesbie.

I.

Nad bohy větším zdá se mi být,
kdo může, Lesbie, u tebe snít,
zírat ti v obličej, na retů květ,
poslouchat tebe a zapomnít svět!

Poslouchat sladký tvůj veselý smích,
který mne zbavil v ráz všech smyslů mých.
Lesbie! tebe zřít, tvůj hladit vlas,
jazyk můj tuhne již, vázne mi hlas.

Plameny běhají po mne a zvuk
tajemný slyším a v tísni těch muk
oči mé kalí se. Rci jen, ach, kam
povede život můj? Kárám se sám.

Nadarmo myslím na Illia pád,
k čemu to ale vše v mysl si brát?
Nad bohy větším zdá se mi být,
kdo může, Lesbie, u tebe snít!

II.

Lesbie žijme, mějme se rádi!
Ať starci přísní s námi se vadí,
slunce ať hasne, nebo se vrátí,
kdys věčnou noc též nám bude spáti!

Polibků tisíc, sto tisíc dej mi!
S duše mé těžké starosti sejmi,
tisíc zas nových, a tisíc zase.
Co je nám po tom, kdo na to ptá se?

Sto a sto nových, sto tisíckráte,
až starců závist v počtu se zmate,
polibky mé až na tvoje líce
pro velký počet nesečtou více!

III.

Kolik jsi mně dlužna políbení?
Co jich třeba k mému nasycení
věděti chceš, moje Lesbie?
Od náhrobku Cyrenského krále
až ku chrámu Ammona i dále
tolik písku nemá Lybie!

Kolik hvězd tam obloha má šírá,
co jich v plachou lásku lidí zírá,
tolik kdyby dal by mně tvůj ret,
snad by teprve měl Catull dosti,
ty spočítat nelze zvědavosti,
ty nám bídák nemůž' závidět!

IV.

Ipsitilla.

Mám-li přijít k tobě po poledni,
buď hezky doma
sama, zavři jizbu, ke mně sedni
a nespoř rtoma!
Nediv se, když tak mne dojme prudce
tvé lásky vesna,
že tvá ňadra zlíbám i tvé ruce,
že příliš těsná
bude toga mně — ach, léto s láskou tvojí,
již kyne štěstí!
Ten žár sálající velký, dvojí!
To nelze snésti!

V.

Přísahy milenky.

Co tobě dám, to nikomu víc, drahý,
byť Joviš sám byl, nebude víc dáno,
dí milka, však co šeptá v mžik ten blahý,
je do větrů a v proudnou vodu psáno.

RUFINUS.

Vyzvání a výstraha.

Prodico! my se vykoupejme
a růže pak si vpleťme do vlasů,
pak posilniti se k sladkému zápasu
do větší číše víno vlejme
a chutě sobě připíjejme!
Jen krátce trvá naše žití.
Za veselými jen se řítí
závistivé stáří.
U cíle jsme hned,
Smrt je tu v let
a každou rozkoš zmaří.

III.

OHLASY POESIE VÝCHODNÍ.

DVĚ HYMNY RGVÉDSKÉ.

I.

Na Indra.

(IV., 17.)

Ty's veliký, ó Indře! Tobě nebe
i země rády všecku přiřkly vládu.
Když Vrtra zahubil jsi svojí silou,
tu propustil jsi proudy, jež drak zhltil.

Tvůj zaplál jas a nebesa se třásla,
zem třásla se před hněvem svého syna,
v svých základech se silné hory chvěly
a pouště zvlhnuly a tekly vody.

Na horu vrhnuv blesk svůj rozpoltiv ji,
svou moc dokázal přičiniv se, v plesu
on Vrtra zabil, tak že zdroje,
jich utlačitel zhynul, vytrysknuly.

Djáns, otec tvůj, mnil, rek že bude z tebe,
on mistr největší, jenž Indra stvořil,
jenž v záři na nebesích třímá blesky
a s místa, jako země, nepohne se.

*

Sám jediný útokem žene na svět,
král národův to, Indras všemi slaven,
on pravý jedině — všech lidí plesem,
dar jeho všemocného každý chválí.

Vše oběti sómové jeho byly,
a jemu patřil ves opojný nápoj.
Nad vzácnostmi ty's všemi hospodařil
a národům všem dal jsi podíl jejich,

Když, Indře veliký, jsi přišel na svět,
vše národy jsi postrašil, ó mocný,
a bleskným klínem rozdrtil jsi draka,
jenž proti pramenům si napříč lehnul.

Vždy k ráně, v útok, v smrt je hotov Indras,
se silným bleskem, nekonečný, statný,
on Vrtra zabije, plen získá, rozdá
vše poklady a skytne moc, ten mocný!

On jediný, jenž v boji sluje mocný,
nepřátel šiky spojené rozptýlí
a kořist odnese si, kterou získá.
Kéž přátely jsme ve přátelství jeho!

On proslavený vítězstvím i bojem,
on bojem v dálku odežene stáda,
neb Indras když se do opravdy zlobí,
co pevné jest i vratké, vše se chvěje.

Vzalť v kořist stáda, hojnost zlata, koní,
on mocný Indras, který hrady boří,
s mužnými pomocníky rozděluje
rek poklady, jež shromažďuje stále.

On klidné lidi z klidných honí bydel,
prach shání v kotouč a jej žene v mraku,
jak ostrým kamenem Djáns ozbrojený
vše drtí. Pěvci štěstí dá ten mocný?

My pěvci kněžští, chtiví krav, jak okov
ke studni, táhnem Indra ku přátelství,
po koních bažíce, po síle, ženách,
jej k sobě táhnem — vše to dá on hojně,

Buď spasitelem nám, ty, k němuž zříme,
jak ku příteli, strážci, těšiteli,
buď druhem zbožným a nejlepším otcem,
a tvůrcem svobody a dárcem žití!

Těm pomoz, kteří po přátelství touží,
dej sílu pěvci, jenž tě opěvuje!
My kněží tobě přinesli jsme oběť,
tě slavíce svým svatým dílem, Indře!

Když ctí se svatým dílem mocný Indras,
sám jediný usmrtí mnoho soků,
a pěvci, jenž se jeho přízni těší,
ni lidé, ani bozi nejsou v úkor.

Kéž Indras burný, zachovatel lidí,
bez nepřátel, vše to nám poskytuje!
Ó králi pokolení, dej nám slávu,
největší slávu svému propůjč pěvci!

II.

Na Varuna.

(II., 28.)

To moudré dílo A'ditja zářného
svou velkolepostí ať všecko předčí!
Od Boha, který oběť nad vše cení,
od Varuna si vyprošuji píseň.

Kéž, Varune, jsme šťastni v tvojí službě
tě velebíce svými chvalozpěvy!
Když přebohatá denně vchází Zora,
jak velebící ohně slavíme tě!

Buď s námi, vůdce, jenž máš reků mnoho,
buď s námi, pane obzorů všech dálných!
V druž přátelskou nás přijměte, ó bozi,
vy syni A'dity, jež nelze sklamat!

A'ditjas zachovatel pustil řeky,
ty po rozkaze Varunově plynou,
neumdlévají a se nezastaví,
jak ptáci vzduchem, rychle letí zemí.

Jak řetězu mne, Varune, zbav hříchu,
dej zákona ať rozmnožíme pramen;
ať tkám-li zpěv, se nestrhá mi pásmo,
ať předčasně se nezničí tvar celku.

Zbav strachu, Varune, mne; do milosti,
ó svatý vládce, přijmi svého sluhu!
Jak provaz teleti mi sejmi úzkosť,
ni okem nemohu hnout vzdálen tebe!

Ó nestihni nás zbraněmi, ó pane,
jež bídníky vše na tvůj rozkaz raní,
ať nejsme vyhnanci ze říše světla,
žít bychom mohli, rozptyl vrahy naše!

Ó mocný zrozenče, chcem jako dříve
i teď, i příště písněmí tě slavit;
Tvé věčné zákony, nezklamatelný,
na tobě tkví, jak na přepevné skále.

Mé hříchy zažeň daleko a nedej,
bych za jiného skutky snad měl pykat!
Zor posud mnoho nevzešlo nám, urči
nám, Varune, jich za živa se dočkat.

(Společně s Dr. Em. Kovářem.)

ARABSKÉ MOTIVY.

I.

Chvála koně.

Jak oka bystrý hled je toho koně let, když parnou
pouští spěchá;
ó věru, on za sebou bouř s celou velebou i blesk
i vítr nechá!
Je celý černý, nohy jen má bílé, bílou hvězdu na čele,
jak zimní noc jest, kdy moře plá hvězd, kdy svítí
měsíc vesele.

II.

Pochodeň a oči.

My, pochodni, my oba milujem,
bez klidu oba jsme tu přede dnem.
Však oba pláčem slzy valnou řekou,
tvé zlaté jsou a stříbrné mé tekou.
Tvůj oheň v sled se jitrem staví přeci,
však moje slzy věčně budou téci.

III.

Znaménko milenky.

Když odhalí má milá tváře,
svět je pln nebeské záře:
a noc je a světlo se kalí,
když tělo v své kadeře halí.
Však znaménko, jež má v líci,
o tom lze chválu jen říci;
bod malý černý uhlídáte
na každé anemonce zlaté.

IV.

Cesta k milé v dešti.

Cestu k milé, přísahám, nic mi nepohatí,
nechť se každá pěšina v ručej deště tratí,
chci tu vlhkost spíše snést láskou blažený,
nežli bez ní palčivé touhy plameny.

V.

Věrný milý.

K vůli milé někdy věci líbezné se býti zdají,
rád mám slunce, rád mám měsíc, nebo jí se podobají.
Jdu-li v skalách, zřím-li balvan, k němu skloním ret,
neb na její srdce tvrdé jako skálu myslím hned.

VI.

Vějíř praví:

Západu já sladký vánek na líčko jí nesu,
zakrývám ji, před milencem když se chvěje v plesu,
aby mohl polibků med píti z její retů,
stín mu skýtám a před světem záclonou se třesu.

VII.

Jablko.

Když objímám svou milou, tváře její
se jak jablka červená strana skvějí,
když se loučím, moje tvář, ó běda!
jest jak druhá strana jab'ka biedá.

VIII.

Uvítání hosta.

Nemohlo nás potkat věru větší štěstí,
nežli že tě ráčil, pane, k nám krok vésti.
Hleď, den z brány noci září prosvitá
a dým myrhy z misek vůní zříš se nésti.
Stan můj, pane, kyne z kořen otevřen,
co dech kadidlový příchod tvůj mi věstí.

IX.

Milá v srdci.

To podivno. Svou milenku já hledám v každém kroku
a nadarmo zřím do dálky, jde stále po mém boku,
ji hledá zrak a nadarmo, však přebývá v mém oku
a v srdci bydlí a to přec ji hledá v každém kroku.

X.

Sladké rty.

Co zulíbal jsem sladké rty
dcerušky Ben Elzulaka,
nemohu říci, mandle a fík
že sladkou chutí svou láká.

XI.

Zrak i vlas.

Na nebi jaký jas,
tam slunce zlaté stojí —
však Leilin zrak i vlas:
to v stínech se Noc rojí.

XII.

První polibek.

Byl zdráhavý Rejin polibek,
pak náhle objala mne divě;
je matný první slunce paprslek,
však oheň brzy ve tvář hází nivě.

XIII.

Rychlý přechod.

Lstí pokryteckou bránila se nejdřív zmateně,
když o nejmenší lásky dar jsem škemral nadšeně,
však sotva objal divoce kol boku jsem ji směle,
tu sama šatu svého pás hned uvolnila cele.

XIV.

Ošklivá a hezká.

Já s Rejí k cíli nedošel,
hned Maj mi přála ráj své lásky,
jeť přibit pás žen ohyzdných,
však volný je pás každé krásky.

XV.

Rychlé odhodlání.

Když stromu lásky svojí
mi nechceš přáti nádheru,
tu na kmen svojí touhy
bez řeči zvedám sekeru.

XVI.

Tvoje píseň.

Ty's pěla píseň — ticho letí
i tamaryšky temnem světí,
co mohli ptáci dělat víc
než písni tvé se ukláněti?

XVII.

Srovnání.

Tvé nahé prsy — jaký jas! —
jsou bílé jak dřeň nodaru,
když na ně však tvůj padá vlas,
toť noc a den jdou ve páru.

XVIII.

Suleika.

Pod kvetoucím stromem Suleika spala
tak sličná, tak luzná, tak milá a malá,
že včelička ji bodla, musela mlčet,
vždyť mně se jen rovněž kvítkem být zdála.

XIX.

Leila.

Krásné jest aloe na pohled,
však hořce chutná jeho květ,
jest Leila krásná jak dne vznět,
a přec je pro mne mořem běd.

XX.

Touha.

Ó ty tak štíhlá a kypící,
v noc jasem poledním zářící,
přijď v noci v stan můj ukrytý
se ke mně v lásce družící!

XXI.

Rty.

Tvojí rtové jsou již poesií,
červánky dva jen se takto slijí,
otevřeš-li je, tu vzplane den,
zavřeš-li je, den je pohroben,
zóra s večerem se spolu kryjí.

XXII.

Zálety.

Kradl jsem se tiše k loži, podvečerní vánek vál,
abych Svad krásnolící o almužnu lásky ždál.
»Prosím, odejdi jen,« řekla, »já se bojím —«
Oslněn jsem, cestu neznám, nevím kudy dál!

XXIII.

Přání milence.

Ten pestrotkaný strhni šat,
ó krásko z Ismenu,
chci zřít tě v šatě vlastním stát
z liljí a plamenů!

XXIV.

Válečný.

Tká-li vrah náš zrady sítě.
co je žena, co je dítě?
Nejdřív udáviti vraha,
dítě, žena — dvakrát draha.

XXV.

Nos.

O Ben Sulmo, tvůj nos veliký
rypák slona — skoro tak bych řek',
obličej tvůj, ten jest jako zajíc,
před nosem tvým dal se na útěk.

XXVI.

Rozvedená.

Jak, rozvedenou ženu vzít?
to si vyprosím!
já střevíce vyšlapané
nikdy nenosím.

XXVII.

Vabra.

Dva kolmé trámy nohy,
trám příčný pás,
to Vabro, dítě pekla,
soujem tvých krás.

XXVIII.

Ještě Vabra.

Od Vabry prsu levého
než dojdeš ku pravému,
spíš Maaddu projdeš koly hraniční
od jednoho ke druhému.

XXIX.

Život — pouť.

Tak cesta — odpočinek, a zas pouť a zas klid,
a než se vrátíš, v stanu svém smrt hosta můžeš zřít.

MOTIVY Z IBN-JEMINA.

I.

Po zkušenosti když se ptáš,
tu dělej to jako hráč šachu:
vem soku, co jen uhlídáš,
však co je tvoje, hlídej v strachu!

II.

Ráno stáří zde již a ty spíš,
ba, na druhou obracíš se stranu?
»Zcela právem, vždyť pak přece víš,
že se to vždy nejlépe spí k ránu.«

III.

Vám zdar, vy hlupci! vám lze závidět,
jste páni, bezstarostní všudy,
kdo náhled ztratil, ztratil rovněž trudy
a hloupost plesů jemu pěstí květ;
kde rozum však, žeň smutku bohatá,
jsouť starosti a duch vždy dvojčata.

IV.

Jeť perské zlato pění Hafisovo,
to pravé zlato — ne tak lépe je to,
kdys s trůnu Boha sestoupilo slovo
a k Bohu vrací se zas v písni této.

V.

Číš vína na kraji pramene,
kde kvetou a voní růže,
vše rány prý zhojit může
a starosti prý všecky zažene.
To pěkný prostředek a pravý,
však pomůže jen, máš-li zdraví.

Motiv ze Saadího.

Kam jednou láska-sultán vešla,
je zbožná síla marným snem,
jak mohu v čistém šatě žíti,
až po uši když v blátě jsem?

Dvě písně lásky.

(Dle motivů Afghanského básníka Miry.)

I.

Seděl jsem v své těžké dumě,
v srdci dýku rozloučení,
když tu stála náhle u mně
překvapiši moje snění.

V srdci dýku rozloučení,
srdce odnesla mi v spárech,
překvapivši moje snění
ztopila mne v nových žárech.

Srdce odnesla mi v spárech,
vlastní krví teď jsem rudý,
ztopila mne v nových žárech,
já jsem její derviš chudý.

Vlastní krví teď jsem rudý!
Na hrudi dvě kdoule nese,
já jsem její derviš chudý,
ret se po těch kdoulích třese.

Na hrudi dvě kdoule nese,
perly na místo má zubů,
ret se po těch kdoulích třese,
vím, mne sřítí ve záhubu.

Perly na místě má zubů,
na jazyku cukr nosí,
vím, mne sřítí ve záhubu
ač mé srdce lká a prosí.

Na jazyku cukr nosí,
žebrák já se plížím za ní,
ač mé srdce lká a prosí
ráno, večer, bez ustání.

Žebrák já se plížím za ní,
spím na prahu její dveří,
ráno, večer bez ustání
pláčem se mi oči šeří.

Spím na prahu její dveří,
neb jsou sítě její vlasy,
pláčem se mi oči šeří
pouhým zjevem její krásy.

Ba jsou sítě její vlasy. —
Roztáhni je, dívko milá,
pouhým zjevem tvojí krásy
bys mne v sítě polapila!

Roztáhni je, dívko milá,
staniž se, co má se státi
bys mne v sítě polapila,
bych tě přestal proklínati.

Staniž se, co má se státi,
raděj sama postůj u mně,
bych tě přestal proklínati
sedě v svojí těžké dumě.

II.

Ve včerejší noci žáru,
Iblis byť mé hříchy soudil,
tvojich vlasů ve bazaru
jako včela já jsem bloudil

Iblis byť mé hříchy soudil,
ve tvých kdoulích já jsem hýřil,
jako včela jimi bloudil,
polibky tvé vlasy zvířil.

Ve tvých kdoulích já jsem hýřil,
kousal v panenskou tvou bradu,
polibky tvé vlasy zvířil
pod krkem tvým dole, vzadu.

Kousal v panenskou tvou bradu,
kradʼ a loupil po tvé tváři,
pod krkem tvým dole, vzadu
při mých i tvých očí zaři.

Kradʼ a loupil po tvé tváři,
pustošil sad ňader tvojich,
při mých a tvých očí záři
blaho pil jsem v plných zdrojích.

Pustošil sad ňader tvojich,
drancoval jsem tvoji krásu,
blaho pil jsem v plných zdrojích,
v tom had bod' mne černých vlasů.

Drancoval jsem tvoji krásu
když mne bod', já svojím dechem
znavil hada černých vlasů,
usnul na mém srdci spěchem.

Když mne bod', já horkým dechem
zažehnal jej pouhým mžikem,
usnul na mém srdci spěchem,
dívko, já jsem kouzelníkem!

Zažehnal jej pouhým mžikem
otočiv jej kol své ruky,
dívko, já jsem kouzelníkem,
žal svůj změním v sladké muky.

Otočiv jej kol své ruky
ztopím v horké krve varu,
žal svůj změním v sladké muky
ve včerejší noci žáru.

Noční návrat.

(Čínská.)

Kol bledého měsíce
mraků sbor stál,
on z jejich směsice
patřil jak král.

Náhle tu šeptání
plnilo vzduch,
větru to zalkání,
ztlumený ruch.

Smrků řad mohutných
v tom splýval víc,
potřás' a sklonil v nich
noc tmavých kštic.

Stínové křehkých třtin
hnuly se v rej
jak lidských postav stín,
kyn, obličej!

Ve stínech noci sám
kráčím tu kol
pagody, již v plen tmám
svlačce skryl stvol.

Po lesa okraji
přecházím most,
k vesnici, ku háji
noční jdu host.

V chatách a ulicích
spí všecko již,
půlnoci kročej mih'
v tuto se tiš.

Lidská spí družina,
ztich' hlahol ves,
sova jen jediná
lká temně v les.

Loučícímu se milenci.

(Čínská.)

Když kapky deště splývají,
kde noha tvoje kráčí,
tož pomni, jsou to slzy mé,
jež v touze pro tě pláči.

Jedno slovo.

(Čínská.)

On:

Ach, takto žíti,
ký trapný bol!
Slovíčkem jedním,
spanilá, rci,
prozraď mi tiše,
jak ráda mne máš!

On a:

Pokud je ztajená,
láska dál bují,
trpěti bol a strast
lásky je osud,
na onom světě až
slovo to řeknu!

IV.

OHLASY POESIE HEBREJSKÉ V STŘEDOVĚKU.

I.

Z DIVANU JEHUDY-HALLEVIHO.

I.

Zde a tam.

Mé srdce na východě, já na západě v tmách,
ves půvab žití celého mi zmizel, ach!
Ni paprsk nejasní mou muku. Sion
spjal Edom v jho, mě Moslím v trampotách.
Mně chrámu popel zlatý poklad jesti
a zlatý poklad Španěl celých — nic a prach.

Div. 7.

II.

Vyhostěná duše.

»Jediná jedinému chválu vzdej,
ty nejkrásnější písně jemu pěj!
Ty jeho naukou jen poučena
na křídlech modliby své k nebi spěj!
Ó kterak oceníš pak moudrost jeho,
nic jaké zlato, statky, světa rej!
Věř zlato, statky, před moudrostí zmizí,
ty světské trety bláznu ponechej!
Tu Žití pozemské pak brzy spadne,
ty dělej co dělej, a chtěj co chtěj!«
I odpovídá duše: »Věř mi, druhu,
že pravdou prodchnuta chci pouze Jej!
Mé prosby aby pohnuly jím v nebi,
ty z hlubin duše hlasně zavolej!
Já dlím-li v zmatku, Pane, bdí mé srdce,
nechť spánek spjal mně v pouta čaroděj!
Což nevstoupila já jsem do tmy země,
smrt nečíhá tu všady? Nad peřej
já všech jsem vzlétla časů, na mne čeká
již věčnost jen, Bůh, věčný dobroděj,
všem žehná rád, kdo myslí naň a žádný,
mu neuniknul, jen se moudrých ptej,
a není toho, na milosti jeho
kdo díl by neměl, — v tom svou víru měj!

III.

Blažen v Bohu.

Za pravdy zdrojem chci jen jíti,
a proto hnusí se mi žíti.
Jen svého toužím vidět krále,
před jiným nemohu se chvíti.
Ó kéž bych v snu jej viděl blažen,
víc, třeba chtěl bych věčně sníti,
tvář jeho v snech i v srdci nosím,
co můž' zde oko ještě zříti?

Div. 39

IV.

V staně Beduinů.

Jak Beduinům v kočujícím staně
v prach stlely Salamona vzácné tkáně,
co lidu hemžilo se v nivách našich,
teď bloudí různo v světa různé straně.
Jak znesvěceny nádoby jsou svaté,
co růže chce na bodlákovém láně?
Nechť zavrženi, Bohu drazí přeci,
jich jména neprzní mu nikdo v haně,
však zákon jejich slávu vzbudí zase,
jež vplane sedmkrát pak v Noci bráně.

Div. 41.

V.

Časné dobro.

Chceš, srdce moje, statky, zlato?
Dáš něco v světský ruch a rej?
Ó hleď, kdo dlouhou vlečku nosí,
v sled padne na svůj obličej.
Zlé časy jsou — ty toužíš velkost
v nich hledati? — ó nehledej!

Div. 48.

VI.

Touha po nebi.

Chce duše k bráně nebes výš
a stoupá v sny, v tu blaha říš,
ó kéž by sňalo jí to s očí
ten božský závoj, smutku tíž!
Ať nezmrzne v tom chladu světa,
ó zahřejte ji láskou již!
Však zmládne slastí vědouc, že
nepadla marně v světa mříž,
že našla moudrosti zdroj čistý,
jim plnou z hlubin vznesla číš.
Jí vše a jedno jesti moudrost
pro věčné časy, Bože, víš!

Div. 57.

VII.

Věčný národ.

Slunce, měsíc zas a zas
stojí stráží, věčný jas;
obrazy jsou Israele,
boží moci za obraz,
levou rukou Bůh je zahnal,
pravou zastínil je v ráz,
zákon přírody to věčný
ve dne, v noci, v každý čas.

Div. 61.

VIII.

Bůh ve snu.

I přišla milost, ke mně když jsem spal,
já procit', o Tobě jsem přemítal.

O duši, kterou Ty jsi stvořil
a již tvůj zázrak s mojím tělem spjal.

Že zázrak? Vždyť já cítím, věřím,
mně jest jako bych na Horebu stál.

To jistě veleba Tvá sestoupila
do mého snu, jak právě se mi zdál.

Tvé jméno abych mohl velebiti,
já musil z lůžka vstát, a prchnout v dál.

Div. 81.

IX.

Svatý a Požehnaný.

Ti v bílém oděvu
v zníceném prozpěvu
volají: Svatý!
Té bráně zemské krásy
i cíli zní jich hlasy:
Buď Požehnán!
Ti z ohně stvořeni
v extasi vnořeni
volají: Svatý!
Ti věrni v tisícech,
ve proudech, v požárech:
Svatý a Požehnaný!

Již v sferách záři
harf ve žaltáři
volají: Svatý!
Ti, jimž on volnost dal,
okovy k sobě spjal:
Buď Požehnán!

Již z mračen temných řas
chýlí svůj bleskný jas,
volají: Svatý!
Již Boha poznali,
jediným nazvali:
Svatý a Požehnaný!

Ty svaté davy
jej, Bůh, jenž pravý.
volají: Svatý!
Ti hlasatelé,
ti učitelé:
Buď Požehnán!
Již vždy jej chválí
v nových sfer dáli
volají: Svatý!
Podaných tábory
králů svých se sbory:
Svatý a Požehnaný!

Ti všichni zářící,
po boku žíznící
volají: Svatý!
V etheru výsosti
sbor otců blahostí:
Buď Požehnán!
Ti světlem zladění,
jak vojska zřadění
volají: Svatý!
Jež vyrval porobě,
službě své osobě:
Svatý a Požehnaný!

Sluncí všech chorovod
pohřížen v plesů brod
volá vždy: Svatý!
Posledních jisker žeh,
my v noci propastech:
Buď Požehnán!
Ti, již se zdvihají,
v letu mu zpívají,
volají: Svatý!
Ti ve prach skolení,
od něho zvolení:
Svatý a Požehnaný!

Ti ve hvězd prestolu
ve mroucím zápolu
volají: Svatý!
Ti, jimiž kosmu dech
dál proudí v aeonech:
Buď Požehnán!
Pod trůnem Cherubim,
haleni v mrak a dým
volají: Svatý!
Legií bez počet
modlitbou chví se ret:
Svatý a Požehnaný!

X.

Světlo v tmách.

Z žití, z bídy hnětu
výš ku Pánu světů
pohled slunný noře
z tmy vyvolal tvoře
zástupy a davy,
světlo i stín tmavý.

V jeho »Budiž!« náhle
nebe neobsáhlé
zniklo i zem valná,
aby bázeň kalná
vesmír neobjala
země světla vstala,
ustoupil stín tmavý

Nebe na své výši
s díkem tu zvěst slyší,
jak on v mraku strži
světů sloupy drží,
světlo výše davy
nad každý stín tmavý.

Mně též jiskrou světla
z něho síla vzlétla,
v jitro noci změní
lidu utrpení,
aby tento v trudu
řek', živ v tobě budu.
Tys můj asyl pravý,
nechť kolem stín tmavý.

Div. 66.

II.

MOTIVY Z JEHUDY HALLEVIHO.

I.

V mých slzách ona pere jen svůj šat
a suší jej ve vlastních očí žáru,
jí vodou jest mých slzí vodopád
a sluncem oči její plny čárů.

II.

Na hlavě své jsem viděl šedý vlas,
jak spatřil jsem jej, vytrh' jsem ho v ráz.
On promluvil: »Když sám jsem, zmůžeš mne,
co počneš si, až bude zástup nás?«

III.

Je moudrost bezdné moře tmavé,
jak pěna na něm píseň plave.

IV.

Ó, lásky já jsem rozsil dost,
však nevzešlo mé osení,
tož musí sebe duše má
objímat v lásky toužení.
Tu básnictví jsou luzné hry
v stín besídek tu srdce pílí,
jeť vážný přítel badání
a moudrost společník je milý.

V.

Kdo času slouží, ten je rob,
kdo Bohu slouží, nezná mdlob.
Svůj díl si každý vyvoliž,
já v Bohu štít svůj našel již.

III.

RABÍNSKÉ PRŮPOVĚDI.

Průpověď.

Čas nech, ať se kácí v zhyn,
nelákej tě ve svůj klín,
ctnost vždy zdeptá a jen sprostnost
jeho skryje baldachýn.
Ať se vzteká, v jednom jen
kynul vždy mé spásy týn,
v Boha doufat, dobro činit,
rád s tím umru, prachu syn!

Průpověď.

Peníze jen zas a zas,
zloději, a nechceš čas?
Peníze — to nicota,
čas je podstať života.
Dobra, práva čiň zde dost
a máš dosti pro věčnost!

Průpověď

Člověče, buď skromný rád.
víš přec, tady napořád
před pýchou že leží pád.
Bol tě schvátí, nezoufej,
Bůh mne zradil, neříkej,
za svůj bol klid v těchu měj!
Co Bůh zjevil, není klam,
jen se vyhni viny tmám,
jsi zde dnes a zítra tam!

Průpověď.

Ó by za všech hříchů roje
tekly všecky slzy moje,
moře, zem jich nepostihne;
jedno vím, jak nad potopu
že se nad mých slzí stopu
duha smíru zdvihne!

Ibn Esra.

Jiná.

Minulost nech dřímati,
přiští nedbej zkoumati,
hleď jen v Boha doufati,
on v mžik pomoc podáti.

Konec.

K prazdroji chci se navrátiti,
prach s prachem všeho pomísiti,
jak po větru já hnal se světem,
co víc než prach svět může míti?
Na konec, pomýšlej, ó srdce!
Vstát musím, sotva začnu sníti,
mé skutky přímo v tvář mi hledí
a v nich přede mnou — celé žití.

Ranní pobožnost.

Vždy k Tobě, pane, chvátám v chvíli ranní,
zpěv jitra zní Ti, noci požehnání.
Co, o čem nevěděl bys, hýbá nitrem mým?
Před velkostí Tvou v prachu duch se sklání.
Co chce mé srdce a co jazyk žvatlá?
Můj nejsmělejší vzlet — jak liché zdání!
Však člověk líbí se Ti, tak jak žiju,
jak ve mně dech mé zní Ti děkování.

(Gabirol.)

Večerní pobožnost.

Ve mně jen údiv, ptaní, strach,
co hledáš nebes ve sférách?
Jen pokud mohu lnouti k Bohu,
žádá těla mého, duše vzmach.
Ples, co se cítí, on moje žití,
před ním se tavím ve slzách,
jen Jeho chválu vyzpívati,
co plesů »hoj«! co žalů »ach«!?

(Gabirol.)

V ranní zoři.

Ó duše, vzbuď se v jitra svit,
v obličej svého Vládce zřít!
Já v muce toužím, k němu lnu
své ruce vášniv za ním pnu!
Jen svoje chudé slovo mám,
ten poklad jemu zachovám.
Zda zemského já prachu syn
kdy Nejvyššího stihnu stín?
Ba všichni v síly záchvitu,
ó lidé, jak jsme malí tu!
A přec jen k Tobě dnes jak dřív
lnu, já sám vstříc Ti, pokud živ!

(Gabirol.)

Různé.

Ucha tvého škeble, ptáš se, proč je měkká?
Na rozličné řeči tvojich bližních čeká,
ji máš ohnout, zacpat sluch si od té chvíle,
jak tvé ucho zraní slovo pošetilé.

Tajemství a víno nesnesou se spolu:
Tajemství jde vzhůru, jak jde víno dolů.

Nevěř v soucit šťastných, jak to bývá v básni,
právě nejkrutější jsou vždy lidé šťastní.

Pokora, věz, pravé moudrosti je kořen.
Proto Jehovou byl komár dříve stvořen,
člověku by mohl, s chlubnou jenž jde lící,
já jsem starší tebe! ku výstraze říci.

Nad úmrtím synka žena lkala příliš;
děl k ní rabbi Hillel: Proč tak, matko, kvílíš?
Z číše žití on pil sladkou krůpěj jednu,
hořkost uspořil si, ta vždy padá ke dnu.

Ženské vnady zprvu z pavučin jsou sítě,
na provazy tlusté vzrostou okamžitě.

Jestli darebák se tvým přátelstvím chlubí,
pěst si v taji zatni a spočítej zuby!

K tomu, kdo co pročet', nevrací se zpátky,
sám si popel hořký sype na plod sladký,
nalezený poklad ihned zakopává,
právě zrozenému dítěti smrt dává.

IV.

OHLASY POESIE STŘEDOVĚKÉ A RENAISSANČNÍ.

Sv. Františka z Asissi »Cantico del Sole«.

O nejvyšší a všemohoucí, dobrý Pane!
Tvou chvála, sláva, čest a vše jest oslavení,
ty Tobě pouze sluší
a jmenovat Tě nikdo hoden není.

Buď chválen Bože, Pane můj, vším tvorstvem,
zvlášť ale panem slucem, bratrem naším,
neb ono ve dny života nám svítí,
tak jasné, krásné, velkým leskem plane,
Tvé moci, Pane! nesouc oslavení.

Buď chválen, Pane, hvězdami a lunou sestrou,
jež srovnal's v nebi na směs zářící a pestrou!

Buď chválen, Pane můj, i bratří větrů sbory,
i oblaky a vzduchem,
i jasným počasím i každým,
jímž udržuješ na živu vše tvory.

Buď chválen, Pane můj, i sestrou vodou,
jež sprostná a skvostná, vzácná a cudná.

Buď chválen, Pane můj, i bratrem ohněm,
neb noc jím rozsvěcuješ,
jenž krásný jest a jarý, čilý a pln síly.

Buď chválen, Pane můj, i naší matkou zemí,
která nás lidi živí a řídí,
i rodí plody různé
a traviny a pestré květy luzné,

Buď chválen, Pane můj, i těmi, pro Tvou lásku
již mnoho ztratili a nesli trud a mdlobu;
o blažení! v běd víru že vytrvali v míru,
jimž Nejvyšší Ty podáš korunu svou v zdobu.

Buď chválen, Pane můj, i sestrou Smrtí těla,
jíž z objetí se nikdo nevyvine;
ach běda tomu, v smrtelném kdo hříchu zhyne!
Ó šťastni, již v Tvou vůli jsou vždy odevzdáni.
že druhá smrt jim zlého nic už neudělá.

O chvalte Pána, dobrořečte s díky,
a velkou pokorou mu služte bez ustání!

Dies irae.

Den ten hněvu, hrůzy, tmavý,
celý vesmír v popel stráví,
Sibylla i David praví.

Jaký strach vše pojme divý,
když se zjeví soudce živý,
ku všem přísný, spravedlivý!

Trub tu truchlé hučí zvuky
v říši mrtvých, v hrobů pluky,
před trůn ženou lidstva shluky.

Přírodu i smrt děs chytí,
zřít, jak tvor se každý řítí,
odpověď dát, souzen býti.

Kniha bude přinešena,
v které vina obsažena,
jež má býti odsouzena.

Soudce soudu v chvíli bědné
vše, co skryto, jasně shledne,
odplatu svou na vše zvedne.

Co v té žalné řeknu době,
ochránce kde najdu sobě,
kdy sám svatý trne v mdlobě?

Králi hrozné velebnosti,
prosících jenž spasíš dosti,
spas mne, zdroji útrpnosti!

Jesu! Rač se rozpomníti,
co jsi činil pro mne v žití,
v zmar mne nechtěj zatratiti!

Hledal's mne, sed v unavení,
křížem dal's mi vykoupení,
kéž to všecko marné není!

V odvet soudce spravedlivý,
promiň vinu milostivý,
než den přijde pomsty chtivý.

Ve viny se cítím spáru,
hoří studem líce v žáru
proudícího vichru zmaru!

Marii jenž milost přál jsi,
i na lotra ohled vzal jsi
a tím naději mně dal jsi.

Nehodno jest moje lkání,
však Ty's plný smilování,
ať mne věčné nežhne plání.

K ovcím druž mne, dobrý vládce,
odděl od kozlů mne stádce,
pravicí mne proslav sladce!

Zlé až shroutíš v konec času
věčným žárům ku pospasu,
ku blažených kyň mi kvasu!

Zkrušen k Tobě zvedám hledy,
srdce mé, jak popel šedý,
rač mé všecky skončit bědy!

V ten den pláče nezměrného
z popelu když vstanu svého,
k soudu půjde vinník bídný,
rač jej, Bože, šetřit vlídný.
Zbožný Pane Ježíši,
přej mu klid svůj nejvyšší.

MESSER BRUNETTO LATINI.

I.

Sonet.

Bych smělost měl, jaké mám vůle plání
a mohl s vámi mluviti kdes v skrytu,
jak láska ve stálém mne týrá citu,
já nesnášel bych tolik běd a lkání.

Jak list se třese při každičkém vání,
tak já se chvím ve vašich očí svitu,
má všecka síla mizí bez soucitu
mou žhoucí slast mi berouc, ó má paní!

Tu utíkám se k Lásce, pánu svému,
by mluvil za mne u vás s horlivostí
o něze, z vás jež proudí srdci mému.

Vás, paní, za to prosím v zdvořilosti,
bez hněvu slyšte jej a věřte všemu,
on pravdu řekne vám, jen v počestnosti
jak váš jsem, k čemu síly nemám dosti.

II.

Chvála mrtvému.

O bratře náš, jenž mrtev jsi a pochovaný,
v své lokty Bůh tě přijmi svrchovaný!

Ó bratře náš, bratrství jehož vřelé
— smrt vzala tě — musíme oželiti,
Bůh dej tí mír a odpuštění celé,
čím urazil's jej v tomto živobytí.
Ó duše, pospěš zem již opustiti,
v tvář Spasitele patřit v nebes brány.

K Marii Panně, ve velkém jež množství
dlí božích andělů, ve světců klínu,
by Syna prosila, my prosme Božství,
by prominul ti každou tvoji vinu,
tvou každou touhu splnil v ráje stínu,
až hříchu okovy ti budou sdrány.

Též Apoštoly i Evangelisty,
i Patriarchy prosme s Vyznavači,
bys získal svatou říš, tam vešel čistý,
a jestli hyneš v očistcovém pláči
než Bůh ti nebe otevříti ráčí,
ten přístav touženě všemi dožádaný.

*

Vy proste, prosíme vás, Mučenníci,
vy proste, Nevinňátka s Panen roji,
Vy Světice a vy též Světci všicci,
již zvítězili jste v tom světa boji,
ať pro zásluhy vaše upokojí
se duch, jenž od těla je odpoutaný.

Ó bratře, kříži svatému vzdán cele,
jenž v paměť Spasitele v umučení
se bičovával's hojně po svém těle
a k Bohu vznášel horoucí své pění,
kéž Spasitel na hříchů odpuštění
tě přijme, když tě vzal, ty milovaný!

Ó bratře náš, jenž mrtev jsi a pochovaný,
v své lokty Bůh tě přijmi svrchovaný!

CECCO ANGIOLIERI.

Zhrda a smích.

Být větrem, tu bych svět na cáry sdral,
být ohněm, v jiskry bych jej roztavil,
být mořem, v bezdno bych jej zaplavil,
být bohem, jistě v propast bych jej sklál.

Být papežem, jakbych se z duše smál,
své křesťany kdy k smrti unavil,
být králem, s rozkoší je podávil,
na šibenici všecky bych je štval.

Být smrtí, ku otci bych popílil,
být život, u něho bych nechtěl dlíti,
a takž bych též své matce udělal.

Být Ceccem — Ale tím jsem, tím jsem byl,
nejhezčí dívky světa chtěl bych míti,
ty ošklivé bych jiným rád již přál.

Dva sonety Raffaela.

I.

Když vzpomínám, jak našel jsem tě, schvátí
mne sladký cit, však propadávám hoři,
na rozchod myslím-li, jest mi jak v moři
když plavci v pouti vůdčí hvězdu ztratí.

Ó jazyku se rozvaž! O zavráti,
o muce, již mi denně Amor tvoří,
mluv o nezvyklém, těžkém o příkoří;
dík jemu, tobě chválu musím vzdáti.

Šest hodin bylo, slunce zašlo zlaté;
však slunce v tom je nahradilo jiné,
jímž k činům víc než k řeči srdce jaté.

Však velký žas mne zmoh', jenž nespočine,
že, mluviti kde mělo, srdce vzňaté
v svém utrpení s hovorem se mine.

II.

Jak neměl Pavel zjevit boží divy,
když s nebe zpět se vrátil v tělo svoje:
mé srdce skrylo lásky do závoje
mé myšlénky i touhy mé let snivý.

Což co jsem viděl, stvořil, mlčenlivý
vše skryju v hruď svou, dříve spánky moje
se šedinami pokryjí, než boje
a touhy své bych zradil v klevet lživý.

Však jestli duch můj podlehne přec v boji,
mou vinou nebude to, pouze žáru,
jímž trávím se a v jehož hynu znoji.

Jen pomni, duch že brzy těla tvaru
zmdlen výhost dá, když ty milostí svojí
v čas vláhu nedáš jeho suchopáru.

BOHUSLAV HASIŠTEJNSKÝ Z LOBKOVIC.

Vřídlu Karlovarskému.

Vřídlo hodné, by tě Musy plným sborem opěvaly,
odkud žhavé prameny tvé tryskajíce výš se valí?
Sirné žíly, vápno živé odkud zázrakem se nesou,
jsou to Sicilie žáry, které hrudí Aetny třesou?
Či snad Pluto je tvůj soused, zahřívá on Styxu žehy
vlny tvoje? Ustupte již vyhlášené Baje břehy
i vy zřídla, Antenor kde odpočinul u Timava,
i ty zdroji blíže Rýna modrojasný, jehož sláva
proto dále světem letí, že blíž tebe odpočívá
nejzbožnější císařů všech Karel velký! Hleď, jak divá
síla co tu bublin hází do vzduchu! Ó pohleď, pramen
pestře jak tu na své cestě barví mramor, barví kámen,
řek' bys Iris hraje sotva takto v barev duhojasu.
Svaté vřídlo, tryskej dále, val se v koloběhu času,
ať rod lidský z tebe čerpá dlouho zdraví, navrať kmetu
čerstvou sílu, dívce bledá líčka nachem polej v květu,
všecky uzdrav, veselejší ať jde každý domů, všudy
chválu tvou dí, kdo v tvé vlny chorobné své vnořil údy.

JOANNES SECUNDUS.

Polibky.

I.

Umdlený bojem nejsladším, klesaje pozvolna v spánek,
ramena kol šíje tvé v objetí pevném já klad'.
Práhnoucích tál mi na retech každý žití dech mroucí,
občerstvit srdce mé nemoha v nový ruch víc.
Břehy Styxu viděl jsem, smutné ty bezslunné kraje,
Charona příšerný člun po vlnách ke mně táh' blíž.
V tom jsi polibek, světlo mé, vydychla z nejhlubších
ňader
na ústa vypráhlá pak ohnivý vdechla jsi mi.
Polibek, jenž mne Stygickým vyrval pochmurným
břehům,
kterým nazpět byl hnán s prázdnou svou lodicí kmet.
Chybil jsem neposlav kmeta, s prázdným člunkem on
zpátky,
k Mánům ubírá se s kvílením bledý můj stín.
Duše tvé částka, žití mé, nyní v těle mi bydlí,
zásluha její to jest, schřadlé že nekleslo již.
Nazpátek ovšem neklidná stále domů zas touží,
po drahách ztajených hned tajný se na útěk dát.
Prchla by, kdyby nedržel sladký tvůj výdech ji zpátky,
prchla by, tělo mé s ní hned by se rozprchlo v prach.
Pevněji přitiskni na žhoucí ústa svoje zas ústa,
rázem by oba nás jediný oživil dech,
někdy až z mučící naší bolesti nezkrotné touhy
jediný život náš prchnul by z objatých těl.

II.

K polibku podej rety mi, úpěl jsem k spanilé dívce!
Lehounce rtů jen mých svými rty dotkla jsi se.
Zlekána jakoby šlápla jsi v trávě na hada zpátky
rychle zas ústa svá od mých jsi odtrhla úst.
Nikoli, světlo mé, nedala's polibek práhnoucím retům,
naopak touhu jen jich plamennou vdechla jsi mi!

TOM. CAMPANELLA.

I.

O světě a částech jeho.

Svět velké dokonalé zvíře jesti,
ta socha, Bohu podobna, jej chválí,
my bídný rod jsme, každý z nás červ malý
má v jeho břichu život, byt a štěstí.

O duchu světa máme málo zvěstí:
červ mého břicha je též málo dbalý
mě znát, leč v křivdění mně on je stálý.
Jeť třeba s úctou v životě si vésti.

Jsme na zemi, která jest velké zvíře
ve břiše největšího, jako veš
na těle našem, nezná nás, však mučí.

Ó hrdý dave! Oči zvednout spěš!
co každý tvor jest pochop v pravé míře,
co vlastně jsi, tvá bída kéž tě učí!

II.

Že lidé jsou divadlem Boha i andělů.

Na světě chodí duše zahalené
do masky těla i účinků jeho
a ku divadlu sboru nebeského
od přírody jsou Bohem upravené.

Vše hrají, mluví, proč jsou narozené,
a mění sceny, sbory kusu svého,
v smích šatí se určení osudného,
kam nezbytná je cizí vůle žene.

Bez vůle, moci, vědomí v svém žití,
co káže Pralůno, vše každá snáší,
by nebeský sbor mohla zveseliti.

Až nebi, moři, zemi navrátíme
své maškary, pak na konec hry naší
kdo lépe mluvil a hrál, v Bohu zvíme.

III.

Na smrt Krista.

Starého hříchu ty odměno klatá,
nic se závistí tvojí bytost skládá,
ty poplatnice a ty družko Hada,
ty hrdá potvoro a nestydatá!

Ty myslíš, tvoje žeň že vrchovatá,
že každý tvor již pod tvé žezlo padá,
mníš vládce všeho tvá že zmohla vláda?
Ty klamným bludem státníků jsi jata.

Bys Kristu sloužila a ne On tobě,
On stoupil v propast, ty's volila zbraně
i pole, křížem utkaná's v své zlobě.

Živ Kristus — padla's, nechť jest v smrti mdlobě,
zář taká šlehá z Jeho božské skráně,
že neskryješ své tmy již ani v hrobě.

IV.

Já narodil se, bych zlo zkrušil trojí:
tyranství, pokrytství a sofismata.
V ten boj má duše celou silou vzňata,
moc, lásku, um mi dala Themis zbrojí.

A pravda zásad těchto nejvýš stojí,
toť nově objevená moudrost svatá,
lék proti trojí lži, v síť které jata
zem celá upí, chví se a se bojí.

Hlad, válka, závist, bludy, mor,
klam, vilnost s leností a pýcha, lest,
jsou menší zlo, než oněch tří jest sbor.

Všech těchto zdroj vždy v samolásce klíčil,
jež nevědomosti dceř hodná jest —
toť přišel jsem, bych nevědomost zničil.

VI.

POESIE ANONYMŮ.

Dvojí přání.

(Anonym řecké anthologie.)

Kéž větérek bych byl
a tys šla ulicí,
kdy v tichu ze všech sil
žhne slunce pálící.

Ty s ňadry bez šatu
bys šla jak ptáka let
a v horka záchvatu
větérek vpila hned!

Ó kéž bych růže byl
a ty kol keře šla
tím snivým krokem vil
a růži utrhla,

A rudou — nachu jas
v bělejší nepad' sníh —
by ležet nechala
na ňadrech zářících!

EPIGRAMY ANONYMŮ

Na hrob abbého z doby rokoka.

Abbého Doux zde kryje zem,
on zemřel ranou vějířem.

Odměna Aeneášova.

Ilia kníže po zuřivém boji
starého otce vyrval ohně roji,
však ejhle, Zeus odměnu mu strojí,
on při tom ztratil ženu svoji.

Neklamný prostředek.

Zas mi služka tříská dveřmi,
jaká rada, jak tu pomoci?
Službu vzít si, která hocha
pouští k sobě tajně v půlnoci.

Triolet.

Zachránit srdce i stádo své,
pastýřce těžký je úkol,
ó velká jí tu starost hruď rve,
zachránit srdce i stádo své,
když každý hoch ji ze vsi zve
a tolik vlků když vůkol!
Zachránit srdce i stádo své,
pastýřce těžký je úkol.

DVA NOVĚ OBJEVENÉ ZPĚVY BOŽSKÉ KOMEDIE.

I.

Zpěv o lichvářích.

Jak sestry tři, jež spolu užívaly
jednoho oka, kterým, kdo zřel na ně,
byl změněn rázem v kámen tvrdé skály:

Tak rovněž já, když octnul jsem se maně
ve středu davu hnusně hltavého,
jenž s hanbou bezohledně, svrchovaně

Svým lichvařením loupil, pověst jeho,
čímž v tomto i v zlém světě mrzce zvučí,
já prohlížel tu tíseň davu zlého.

Však ctného doktora duch velký učí
mne v jiné strany obracet se tváří,
vše skrývá mi, zkad protivenství pučí.

Pak srdce, v němž se různé dojmy sváří,
část po části v svou navrátiti vládu
se jeho umění a radě zdaří.

A »Synáčku můj«, slyším jeho radu,
tak dobrý vůdce pravil v usmívání,
když viděl ztišenou mých smyslů vádu.

»Tak podlí jsou, jichž zde jest obývání,
že klidná tvář v ten první kruh sem vkročí,
tak zřídka, jak se oheň do vln sklání.

Však nebudou tvé urážeti oči
tím hnusným divadlem za tvými zády,
jež vinným činí toho, kdo je zočí.

Nuž od jich hanby odvrať se a tady
se rozhledni, bys navrátil se zpátky,
ty poznal, již se trudí těmi spády.«

— »Jenž pro mne vše jsi zmohl, mistře sladký,
a hravě, co jdem spolu,« v obličeji
se odhaliv s ním začnu hovor krátký.

»Rci, kdo jsou ti dva před námi co spějí?«
On: »Až jim ve tvář pohlédneš, pak záhy
též bolu poznáš, jímž se tady chvějí.«

Já na to: »Učiň, prosím, mistře drahý,
by tváře jich se obrátily ke mně!«
A vůdce: »Duše bídné, v středu dráhy

Se obraťte, ať ten, jejž nosí země,
zví, kdo vy jste, již rovni zvěři divé
zde volně těkáte!« To dořek' jemně,

A postavy ty mukou sešlé, křivé
se zastavily, v tváři smrt se strachem,
a zády k druhým v tísni úpěnlivé,

A blíže když stanuly v tlumu plachém,
zvěř viděl jsem, ta pásla se jich tělem
jak ovčáčtí psi v hladu hnáni prachem.

To byla jako zvěř, jež v hvozdě ztmělém
v Sorši tyje, nesmím zvát — dle peří —
černými feniky je v slovu smělém.

Jen hlavu vlčí měla; této zvěři,
ti mrtví pastvou byli v kruhu těsném,
jejž kde jen zlomit oko marně měří.

Leb jednoho, jež koži měla, v děsném
zvěř hladu rvala, maso vždycky znova
jí vzrůstalo vždy v jejich kvasu plesném.

Tož obrátil jsem k bídným svoje slova.
»Vy ohlodáni tady, děsní oku,
pro jakou vinu tento kruh vás chová?« —

A jeden pravil: »Dvacet sedm roků,
jsem u Mohuče živ byl, v svojí zlobě,
ve věži, půjčoval jsem do úroků.

Já první lichvařil jsem, v oné době
jsem zaved' lupičství to osamělé,
Buon'fidanza nechav říkat sobě.

Já ubožáků hltal maso celé
a vyzáblých pot hltavě jsem vpíjel,
i kupců lodě vybíjel jsem směle.

Před mosty svaté dekrety jsem vbíjel,
a že jsem hlodal, tož jsem hlodán zase,
bych ustavičnou mukou zde se svíjel.

Zmij s medvědy neřádí více v mase.
O tomto druhu mém, jenž mičí, míti
máš rovněž zprávu věrnou v krátkém čase.

On s Bohem nikdy v míru nechtěl žíti,
tak zvrácen byl v svém srdci a v svém činu,
že nestačilo mu jen mrzkým býti,

On tak se vztyčil proti Hospodinu,
že v tuhou vádu s ním se pustil smělý
a nechtěl vrátit, zabrán tak v svou vinu,

Ty statky, jež uchvátil majiteli,
a tak se zdokonalil v tomto díle,
že poutem Boha teď je spoután celý.«

»Rci jméno jeho,« dím, se k němu chýle,
»jak svoje řek' jsi, ukaž jeho muku,
jež větší jest než tvoje v plné síle,

Než viny tvé.« Hned natáhl svou ruku
a druhému sáh' v jícen, v děsné muce
pak jazyk vytáh' ven mu. Ve slin shluku

Ten špinavý byl, naduřen, jím prudce
on škubnul tak, že myslil jsem v té chvíli,
že utržený zbude jemu v ruce.

Co v této zřel jsem, duše nad tím kvílí!
Neb za jazykem vyšlo srdce z těla,
Buon'fidanza obé v zrak mi chýlí.

Tož jazyk se srdcem, ó co tu zřela
má zřítelnice! Blízko obličeje,
když ruka jeho to mi podržela,

Já hada viděl, jak se zbalen kreje
v pohlavním údu nešťastníka toho,
pln jedu černého, jenž v něm se chvěje.

Jím jazyk nabubřel a zčernal mnoho,
a na něm znamenal jsem v husté vřavě
změť červů, štírů, jako u nikoho.

Ten had se zdál mít křídla na své hlavě
a vrátit chtěl se s rozbolenýmúdem
tam, odkud vytažen byl namáhavě.

Děl poustevník zlý ke mně: »Nedej bludem
se másti, vzpomeň, zda's jej viděl v žití?«
Já k němu: »Nevím.« On: »Tím zdejším trudem

Tak ubožák se musil proměniti,
že podobu, již příroda mu dala,
si pospíšil zlý osud jemu vzíti.

Však tobě pouze; očím mým je stálá.
Nuž tedy věz, tvůj soused skutky všemi
i slovy zlý byl, chvála o něm malá.

Z Piacenzi Florenťan žil, koroptvemi
jen navyknul své choutky zkájet žárné,
kdy Celestin on rozloučil se s zemí.«

Já nato: »Každé další slovo marné,
jež hovoříš, dle známek těch zřím živě
a poznávám, že je to Neracarne,

Jenž zdráv pro pláňata dvě bídná chtivě
o život přišel, nevěda jak ani.
Však nyní, mistře, prosím úpěnlivě,

Kdo jsou ty stíny, vlas jen jejich skrání
zřím polétati, pojďme blíž k nim dále,
když povolit chceš mému naléhání.«

On jménem volal mne řka: »Pláčí v žale,
neb hlodáni jsou v tomto hrozném dolu,
čas různě ubíjeli, špatně stále.

Peníze půjčujíce vedli školu,
že úrok s kapitálem jedno jesti
a ten kdo půjčuje, že dává spolu

I úrok i kapitál, bez neřesti
(tak děli) úroky lze žádat dvojí,
ať chuďas, boháč, zlo to musí nésti.

A každý při tom lačný v touze svojí,
jen vymýšleti stále lichvy jiné.
Však blíž-li u nich tvoje noha stojí,

Zříš sotva na nich, že ti cosi kyne,
co v chůzi by nás mohlo zastaviti,
tož nech je být, ať dál se noha šine.«

Já: »Dobrý vůdce, jak ty chceš, má býti,
co tebou zjevno mi, s tím vždy jsem v shodě,
ba sotva by se jinak mohlo díti.

Neb čím jsem, tebou jsem.« On ve lahodě
prál s úsměvem: »Mně známa vůle tvoje.«
I obrátil své oči ku zlé vodě

Kokytu, který stáčí vlny svoje
v mez této sféry. »S tím jdu,« děl jsem tiše,
»jenž tak se vzdálil hvězdnatého roje,

tak dolů sestoup', aby povzlét' výše.«

II.

Zpěv o hltounech.

Náš pochod do hloubky byl ještě krátký,
by Cerber z očí zcela se nám ztratil,
kdy mistr volal na mne: »Pohleď zpátky!«

Já ihned zpět jsem kroky svoje vrátil,
jak ten, kdo bázní zachvácen se třese
řka: »Rychle odtud! taký děs mne schvátil.

Ať jinou cestou naše noha hne se,
neb mizí duch můj zcela, tvářnost Pluta
jej vyhání ven z mého těla v děse.«

On ke mně: »Nač tvá duše bázní hnuta?
Já neznám jiné cesty, musíš tudy,
chci zřejmá by ti byla vřava tuta.

A proto řek' jsem soucitně, bys údy
obrátil zpátky, nyní ale pravím,
viz jejich stav a viz, jak jejich bludy

Jsou ihned žehem trestány zde žhavým,
viz bolestný ten plamen načernalý,
jak chřtán mu pálí jazykem svým dravým.

Viz jiných muk zde soubor neustálý,
jeť stínem každý šílícího davu,
jejž obr Cerber postavou svou halí.«

Za pevnou skálu vzal jsem tuto zprávu
pro srdce svoje a se jistě díval
a hltavců těch zřel jsem na záplavu.

Tu v ústa jednomu tvor hustý splýval,
mně ve všem připomínal krokodily
až na rozměry — a již v něm se skrýval.

Ten brvy svoje svraštil co měl síly
a hrůzou chvěl se celý z toho, ale
jak otevřel svá ústa v této chvíli,

Z hnusného břicha v prudkém trysknul cvale
ten netvor se špinavou hlavou svojí
a v ústa skočil rychle, okázale.

S prudkostí šípu, jenž se s luku rojí,
když třeba na zvěř rychle v útok hnáti,
když tíseň hladu zbraň napíná k boji.

A hříšník skočil výše ve závrati
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — [1])

A Cerber tak jej pohání a mate,
až ztratí rozum každý z těchto tvorů,
nímž věru neshledá se vícekráte.

Mne soucit schvátil z těchto krušných sporů
i děl jsem k svému mudrci: »Já žádám,
kdo onen jest, jenž v zatracených sboru?

Že řekneš to, důvěru v tebe skládám.
On trpí víc, a proč to jeho věno,
než druzí trpí? — Pakli dobře hádám.«

On ke mně: »To jest Messer Silisseno,
jím chřtánu jeho bujné u svévoli
nebylo nikdy uzdy položeno.

On zvířecí hrál ve životě roli
a heslo žravosti dal neslýchané,
jak vyšlo by jen z Epikura školy.

Tož větším žárem než ta škola plane,
neb málo víry měl, věčného žití
své bližní zbavil v zlobě svrchované.

---

[1]) Místo v originálu úplně nejasné

On za pověru měl, že věčně žíti
můž' lidská duše a ta žárná touha
po rozkoši, která se nenasytí,

Jej nadchla ku modlitbě, jež se rouhá,
že prosil Boha, aby popřál jemu
chřtán dlouhý jako jeřábů šij dlouhá,

By jídlu mohl postačiti všemu,
by ještě více hltat mohl stravy,
přál nekonečnou délku jícnu svému.

A proto on zde převyšuje davy
svých druhů, neb čím láska zvrácenější,
tím více rostou muka do únavy.«

Já na to: »Mistře, vidím v této skrejši
je Lambertaccio ze Faency, posud
jsem nevěděl, že pln jest viny zdejší

Jak tito, jež sem zavedl zlý osud.
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — [2])

Proč jeho stín je tady pálen divě
tím černým žárem, hltavce jenž zžírá,
zda zastihl jej ten trest spravedlivě?«

---

[2]) Místo v originálu úplně nejasné

On: »Synu můj, smrt hnusná zle jej svírá.
Jak židé děti svoje v hříchu mdlobě
za obět dávali, ač jejich víra

A odvaha v tom byla velká v sobě,
přec hříšný úmysl, jenž v tom se skrýval,
je odsoudil a vydal trestu zlobě:

Tak pověst, jakou tento v žití míval,
zlý jeho úmysl ten sotva znala,
tož správno jest, by muk zde snášel příval.

Neb nechci, by se divnou věc ti zdála,
že pověst lidská zřídka v shodě bývá
s tím trestem, boží spravedlnost jejž dala.

Jím lomcovala tajně žravost chtivá,
již tajně zkájel svému k zalíbení,
když život, který každý v lásce mívá,

Dal na smrt, ne však z lásky roztoužení,
ni z lásky k ctnosti konal mnohé činy,
co ctností zdálo se a přec jí není.

A proto lidský jazyk bez příčiny
jej velebí, ač pouze žravost byla
těch skutků cíl, neb věru neznal jiný.

Tu udatnost, která se osvědčila
na hranicích, jež moře tiché dělí
od Ethiopie, tu nezplodila

U Gauleonu, tam kde sotva zřeli
kdy hady, dobrá vůle, nýbrž čile
jak slunečnice vždycky slunci čelí,

Zlý tento druh vždy k sobě každé chvíle
se vracel, zde je hltoun, ne rek smělý,
neb konec rozhoduje v každém díle.

Pro chřtán svůj hrdinou byl život celý
Faentinskému roven, který hravě
nejhorší muce vzdal se zhladovělý.

Skot Manello mu žití urval dravě,
a tento byl by raděj umřel dříve,
než vzdát se žravé choutky svojí právě.

Já na to: Vůdce, v lásce spolehlivé
mne spokojil's vždy, rci, kdo ten jest asi,
jenž truchlí tady v mysli zádumčivé?

Já čekal, mistrovy až zazní hlasy.
I pravil: Labeon to, četní žrouti
jsou jeho potomky na příští časy.

Labeon může každý hltoun slouti
a jeden špatný básník sloul tím jmenem,
jenž zvyk měl k jídlu víc než k veršům lnouti.

Zde špinavost je děsná jeho věnem,
neb v shnilém celý zabalen jest mase,
jímž chřtán svůj plnil ustavičným plenem.

A stále hltal více v každém čase,
že tělo jeho oněch látek hrobu,
v nichž obalen teď kráčí, podobá se.

Trest hnusný, slova tož mu dávám v zdobu,
však chápeš to. Leč tyto duše dávné,
jež víc než tisíc let zde cítí mdlobu,

Již opusťme, však by vše bylo správné,
bys neřek', ten zde vysílený v kroku
a nezřím příčiny v tom, neúnavné

Své oko obrať kolem jeho boku
a uzříš, s jakým vztekem se tam sklání
had velký u srdce, jak v krve moku

Tam hnízdí, nevidíme, jak jej raní,
neb šaty má a my jsme příliš v dáli,
a přec tam sedí, hlodá bez ustání.

A tak je ve svém hlodu děsně stálý,
že úd, který jest tvůrcem každé síly,
on tiskne, hlodá a svým hlodem pálí.

Ba, že jest živý, divím se v té chvíli,
však vím, že k věčné pomstě odsouzený
žít musí, to že k životu jej sílí.

Chci, abys zřel, jak plní kalné pěny
ve říši Plutově, zde těmi hady
jsou mnohem čistší; viz pak další stěny,

Jež zuřivců a prchlých tají řady.

POZNÁMKY A VYSVĚTLENÍ.

Agneta a vodník.
(Str. 38.)

Krásná tato ballada národní ze sbírky Grundtwigovy ukazuje, jak blízká v celku a v odstínech přec různá jsou spracování látky té všesvětové u různých národů. Pro nás stačí poukázati k Erbenově balladě »Vodník« a k Nerudově balladě »Matka« a srovnati je s touto básní.

Píseň elfů a píseň čarodějnic.
(Str. 48 a 50.)

Kdož by netušil v těchto roztomilých prostonárodních baladách blížícího se Shakespeara, »Snu v noci svatojánské« a »Macbetha«?

Dvě hymny Rgvedské.
Str. 91.

Společná práce s p. drem. Em. Kovářem.

Arabské motivy. Motivy z Ibn Jemina. Motivy ze Saadiho.
(Str. 97. (Str. 106.) (Str. 108.)

Společná práce s † drem. B. Košutem.

Dve písně lásky.
(Str. 109.)

Parafrase francouzského překladu.

Tři čínské písně.
(Str. 114, 116, 117.)

Společně s † drem. B. Košutem.

Ohlasy hebrejské poesie v středověku.

(str. 121—145.)

Volné parafrase německého překladu Selig. Hellera: Die echten hebräischen Melodien.

Dva nově objevené zpěvy »Božské komedie«.

M. Boyer. (La revue contemporaire 1885 pag. 206—231) objevil v národní bibliotéce římské tyto dva zpěvy prostřednictvím bibliotékaře básníka Domenica Gnoli. V rukopise jsou zařaděny hned za I. zpěvem, ale místo jich bylo by jiné a sice první měl by v B. Komedii státi mezi XXX. a XXXI. a druhý mezi VI. a VII. zpěvem. Později se ukázalo, že již jiní Dantisté před p. Boyerem měli v ruce tyto listy, že je však pomíjeli nepřikládajíce jim váhy. Nicméně jsou zajímavé tím, jak se neznámý původce dovedl vžíti do způsobu i koloritu dikce Dantovy.

OPRAVY:

Str. 82. čti **Flaccus** místo Flaccius.
» 132. » pohleď, **sluncí moře** místo pohled slunný noře.

OBSAH.

Str.

I. Ohlasy poesie národní.

Hraběnka (Katalánská.) 7
Píseň o fíkovém lese (Portugalska.) 9
Hrabě Ninh (Portugalská. 10
Věčný žid (Bretoňská.) 14
Slavíček (Bretoňská. 17
Pastorala starofrancouzská 20
Jan z Toursu (Francouzská. 23
Píseň Markétky (Francouzská) 25
Lhostejný milý (Francouzská) 27
Manžel dobrák (Francouzska. 29
Návrat z války (Franzouzská.) 32
Matčin vlas (Staroislandská. 34
Nuž (Tatarská. 36
Agneta a vodník (Dánská.) 38
Dvě národní písně portugalské 44
Trh v Seville (Národní píseň španělská) 46
Píseň elfů (Staroanglická. 48
Píseň čarodějnic (Staroanglická.) 50
Irena (Italská.) 53
Národní píseň italská 54
Národní písně vlaské I.—XLII. 55

II. Ohlasy poesie antické.

Tyrtaeus. Válečná 69
Stesichoros. Smrt 70
Sapho. V noci. Večernice 71
Bacchilides. Veselá mysl 72
Plato. Věnování bronzové žabky 73
Q. Maecius. Pozvání Baccha k nočnímu šlapání hroznů 74
M. Argentarius. Výtka Bacchovi 76
Julianus Aegyptius. Spoknutý Amor 77
Lucilus. Metamorfosa 78
Diogenes Laertius. Sokrates 79
Philip z Thessaloniky. Včely v lodních přídách. Rozbitá lahev sloužící za ochranu mladé révy 80
Julian Apostata. Varhany 81
Quintus Horatius Flaccus. Leukonoe 82
C. Valerius Catullus. Lesbie I. III. 83
IV. Ipsitilla 86
V. 87
Rufinus. Vyzvání a výstraha 88

Str.

III. Ohlasy poesie východní

Dvé hymny rgvédské. I. Na Indra 91
II. Na Varuna 95
Arabské motivy. I.—XXIX. 97
Motivy z Ibn-Jemina. I.—V. 106
Motiv ze Saadiho 108
Dvě písně lásky (Dle motivů Afghanského básníka Miry) . . . 109
Noční návrat (Čínská.) 114
Loučícímu se milenci. (Čínská.) 116
Jedno slovo (Čínská.) 117

IV. Ohlasy poesie hebrejské v středověku.

I. Z Divanu Jehudy-Halleviho I.—X. 121
II. Motivy z Jehudy Halleviho I.—V. 134
III. Rabínské průpovědi I.—IX. 136
Různé I. —VIII. 144

V. Ohlasy poesie středověké a renaissanční.

Sv. Františka z Asissi »Cantico del Sole« 149
Dies irae 151
Messer Brunetto Latini. I. Sonet. II. Chvála mrtvému . 154, 155
Cecco Angiolieri. Zhrda a smích 157
Dva sonety Raffaela . . . . . 158—159
Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic. Vřídlu Karlovarskému . . . 160
Joannes Secundus. Polibky I —II. 161
Tom. Campanella. I.—IV. 163

VI. Poesie anonymu.

Dvojí přání (Anonym řecké anthologie.) 166
Epigramy anonymů I.—IV. 170
Dva nově objevné zpěvy božské komedie I. Zpěv o lichvářích . 172
II. Zpěv o hltounech . 180

PG
5038
F8A17
1895
díl 22

Frida, Emil Bohuslav
Souborné vydání básnických spisů

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

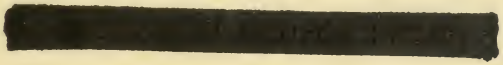

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

NAKLADATELSTVÍ

J. OTTO

V PRAZE